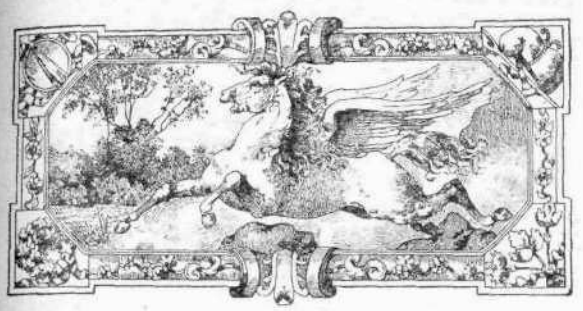

ΠΑΡΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

Ἀϋπνία καὶ πυρετὸς μὲ εἶχον ἐπιρρόβως ἐξαντλήσει. Ἀνήσυχος ὁ ἰατρὸς ἐξήρχετο τοῦ κοιτῶνός μου, ἐνθαρρυντικάς τινας φράσεις ψελλίζων, καὶ προσπαθῶν νὰ φαίνηται ἀτάραχος. Εἰς τὴν θύραν, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνηγείρετο ἡ αὐλαία, ὅπως ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν ἔξοδον, ἡ νοσοκόμος ἀνέστειλε τὸ βῆμά του.—Λοιπόν, ἰατρέ μου . . . ἐψιθύρισεν! Ὁ ἰατρὸς ἐμόρφασεν ἀμφιβόλως· εἶπε λέξεις τινὰς διφορουμένας, συνήθεις εἰς τὰ χείλη τῶν ἰατρῶν κατὰ τὰς ὥρας τῶν κρίσεων, καὶ ἀνεχώρησεν. Ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνός μου ἐκλείσθη, καὶ ἡ αὐλαία κατεβιβάσθη. Τὸ πρόσωπον τῆς ἀγαθῆς νοσοκόμου ἐνεφανίσθη πάλιν ἱλαρότητα καὶ καλωσύνην ἀποπνέον. Προσέβλεψα πρὸς αὐτήν· τῇ ἔνευσα ν' ἀνανεώσῃ τὸ ψυχρὸν ἐπίθεμα τῆς φλεγούσης κεφαλῆς μου, καὶ ἐστράφην πρὸς τὸ μέρος τοῦ τοίχου, προσπαθῶν νὰ κοιμηθῶ· ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον. Ὁ πυρετὸς ἔκαιε τὸ σῶμά μου. Ἡ δίψα εἶχε ξηράνει τὸν λαιμόν μου, ἡ κεφαλή μου ἐστροβιλίζετο· τὰ ἀντικείμενα ἀπέβαινον συγκεχυμένα πέριξ μου. Εἰς τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ κινδύνου, ὅστις δὲν μὲ εἶχε διαλάθει, ἀνεμνήσθην τοῦ παρελθόντος. Ἐσυλλογίσθην τὴν πατρίδα, τοὺς οἰκείους, τοὺς φίλους, ὅλους ὅσους εἶχον ἀγαπήσει, καὶ ὅσους ὑπελάμβανον ὅτι ἠδύνατο ἴσως νὰ λυπήσῃ ὁ θάνατός μου. Ἤμην ὀλίγον συγκεκινημένος. Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ ἐκείνη κρίσις παρῆλθε τάχιστα. Προσεπάθησα νὰ τοποθετήσω ὅσον ἠδυνάμην ἀνέτως τὴν βεβαρημένην κεφαλήν μου· ἀνέσυρα πρὸς τὸν λαιμὸν τὴν σινδόνα, καὶ ἔνευσα νὰ καταβιβάσωσι τὰ παραπετάσματα. Βαθὺ ἡμίρως ἐκράτησεν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος.

*

Ἔκλεισα τὰ βλέφαρα. Ἡ σιωπὴ ἦτο βαθεῖα πέριξ μου. Ὁ ἔρρυθμος ἦχος ὡρολογίου ἠκούετο ἐν τῇ κανονικῇ αὐτοῦ μονοτονίᾳ σημειῶν τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, τοσούτῳ βραδεῖαν διὰ τοὺς ἀτυχεῖς, τοσούτῳ ταχεῖαν διὰ τοὺς εὐτυχοῦντας. Ἐσίγησεν ὅμως καὶ οὗτος. Μεταβολή, ἣν δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω, ἐπῆλθεν ἀπροσδοκήτως ἐν ἐμοί. Τὰ βλέφαρά μου, ἅτινα βαρὺ στρῶμα μολύβδου ἐπίεζε, ἀπέβησαν ἐλαφρά· αἱ φλέγουσαι μήνιγγες ἔπαυσαν νὰ κτυπῶσιν. Εὐεξία, ἣν δὲν ἠδυνάμην νὰ ἑρμηνεύσω, ἐπῆλθε παύνασα ἀμέσως τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς ἀϋπνίας τὸ ἄχθος. Ἐξεπλησσόμην βαθέως· ἠδυνάτουν νὰ ἐξηγήσω τί συνέβαινεν ἐν ἐμοί· ἐνθυμοῦμαι ὅμως καλῶς, ὅτι ἄρρητόν τι αἴσθημα ἀνακουφίσεως εἶχεν ἐπιχυθῆ ἐπὶ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ τεταλαιπωρημένου σώματός μου. Αἴφνης αἰσθάνομαι χεῖρά τινα διασείουσάν με ἡσύχως. Ἐστράφην.

*

Νεωτάτη περικαλλὴς κόρη ἵστατο πρὸ ἐμοῦ. Λευκὴ χιονώδης χλαῖνα, εἰς πτυχὰς εὐρείας ἐξικνουμένη ἄχρι τῶν ποδῶν, ἐκάλυπτε τὸ αἰθέριον ἐκεῖνο σῶμα. Ἀνατρέχω εἰς τὰς ἀναμνήσεις μου, ἀναπολῶ τὸν ὡραῖον κόσμον, ὃν συνέπεσε νὰ ἴδω ρημιζόμενον καὶ θαυμαζόμενον ἐν ταῖς αἰθούσαις καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀναμιμνήσκομαι ὅλων τῶν ἐξόχων προτύπων, ἅτινα τῶν μεγάλων ζωγράφων ὁ χρωστήρ, ἀναπαρέστησεν ἐπὶ τῆς ὀθόνης, σταματῶ ἰδιαιτέρως εἰς κεφαλὰς τινὰς Χερουβεὶμ τοῦ Ραφαήλ, ἀλλ' οὐδαμοῦ δύναμαι ν' ἀνεύρω τι, πρὸς ὃ νὰ παραλληλίσω τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο ὄν, ὅπερ ἵστατο πρὸ ἐμοῦ. Μακρὰ κόμη, καστανοὺς βαθεῖς καὶ στιλπνοὺς ἐλίσσουσα κυματισμούς, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μετώπου διχαζομένη, εἰς δακτυλίους πλατεῖς βοστρυχουμένη ρυστικῶς, ἐκρεύγουσα ὡς οὐρὰ κομήτου φωτεινοῦ, ἐκυλίετο καλύπτουσα τοὺς ὤμους. Ὀρθαλμοὶ γλαυκοί, οἱ ὡραιότεροι, οἱ γλυκύτεροι οὓς δύναταί τις νὰ φαντασθῇ, μυστηριώδεις μαρμαρυγὰς ἰδανικῆς ρέμβης διαχέοντες, μακρὰς πρὸς τὰ ἄνω συνεστραμμένας καὶ μεταξίνας βλεφαρίδας προτάσσοντες, ἐρώτιζον τὴν ἀριστοτεχνικὴν ἐκείνην μορφήν, ὁμοίαν τῆς ὁποίας οὐδέποτε οὐδαμοῦ εἶχον ἰδεῖ. Τὸ ὅλον παράστημα κατήλεγχε μεγαλοπρέπειαν ἀνέκφραστον· ἀλλὰ καὶ ταύτης ἐπιθελητικωτέρα ἦτο ἀθωότης παιδική, τοὺς πρώτους καὶ εὐγενεστάτους τῆς δημιουργίας ἀγγέλους ἐνθυμίζουσα, ἱλαρότης θεία κοινωνοῦσα ἄλλης τινὸς δυνάμεως ἥκιστα γηΐνης, καὶ ἧς ἡ ἀνταύγεια ἔστεφεν, ἄλωνος δίκην, τὸ ἐξαίσιον ἐκεῖνο καὶ σεμνοπρεπέστατον πρόσωπον. Ἔκπληκτος, βαθύτατα ἀπορῶν ἐνητένιζον τὸ περίεργον ἐκεῖνο ὄν. Ποῖον ἦτο; πόθεν ἤρχετο; ποῦ ἀπήρχετο; τί ἐζήτει; Οὐδὲν γνωρίζω. Βαθὺ αἴσθημα ἐμπιστοσύνης, στοργῆς, ἀροσιώσεως εὐλαβοῦς μὲ ὤθει ἐντούτοις πρὸς τὴν ἀθῶαν καὶ μυστηριώδη ἐκείνην κόρην. Ἠσθανόμην ὅτι μὲ διεῖπεν ἤδη, καὶ κατενόουν ὅτι εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτῆς, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦτο, δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀντιστῶ.

*

Μειδίαμα ἐνθαρρυντικὸν καὶ γλυκὺ ἤνθησεν εἰς τὰ σεμνὰ χείλη τῆς παρθένου. Προσήγγισε πρὸς τὸ προσκεφάλαιόν μου· ἔκυψε τὴν φωτεινοτάτην μορφήν της πρὸς τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ἀποσύρασα τὴν ὀθόνην ἀπὸ τοῦ μετώπου μου, ἔψαυσεν ἠρέμα τὴν κεφαλήν μου. Τετέλεσται! Δὲν ἤμην ἐγὼ πλέον ὁ ἴδιος. Ποία ἀνατροπὴ ἐπῆλθεν ἐν ἐμοί δὲν δύναμαι νὰ παραστήσω· ἠσθάνθην ὅμως ὅτι σπινθὴρ ἄγνωστος, οὐδενὸς γηΐνου μετέχων, ἐκπόρευσις ἀύλου τινὸς καὶ θείας δυνάμεως, διέτρεξεν ἀκαριαίως τὸ αἷμά μου. Ὑπὸ τὴν φλόγα αὐτοῦ κατενόησα, ὅτι ἡ ὕλη δι' ἧς ἐπλάσθη τὸ φθαρτὸν σῶμα, ἠγνίσθη, καὶ ἀποβαλοῦσα τοὺς ῥύπους ἀφ' ὧν ὁ ἀπὸ τοῦ πηλοῦ πλασθεὶς ἄνθρωπος δὲν δύναται ν' ἀποχωρισθῇ, ἀπέβη αἰθεριωτέρα, μᾶλλον διαυγής, πλειότερον ἐγγὺς πρὸς

τὴν ἄρθαρτον πηγήν, ἐξ ἧς ἀπορρέει τὸ ἀνέσπερον Φῶς. Ἡ κόρη ἥψατο τῆς σινδόνος δι' ἧς ἤμην κεκαλυμμένος· ἀνήγειρε μικρὸν αὐτήν, καὶ μὲ κίνημα, οὗτινος τὴν μεγαλοπρεπῆ σεμνότητα δὲν δύναμαι ν' ἀναπαραστήσω, ἔλαβε τὴν χεῖρά μου, καὶ ἠρέμα μὲ ἔσυρε πρὸς ἑαυτήν. Εὑρέθην ὄρθιος. Περιέστην τότε εἰς ἀλλόκοτον ὀρεναπάτην. Τὸ ἐνεστὼς εἶχεν ἀφανισθῆ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ἡ ἐμὴ ἀνθρωπίνη ὑπόστασις εἶχεν ἀκατανοήτως ἀλλοιωθῆ, πῶς ὅμως καὶ κατὰ τί δὲν δύναμαι νὰ ὁρίσω. Παρὸν ἄλλο, πολὺ διάφορον τοῦ πρὸ μικροῦ, ἀνεψγη πρὸ ἐμοῦ. Ποῦ εἶμαι; Τίς ἦτο ἡ κόρη; τί ἐζήτει παρ' ἐμοῦ; Ἔζων ἆρά γε; Μήπως εἶχον ἀποθάνει, καὶ τοῦ θανάτου ὁ ἄγγελος, παραλαμβάνων τὴν ψυχήν μου, μὲ ὡδήγει ἐνώπιον τῆς θείας Δικαιοσύνης; Οὐδὲν γνωρίζω. Ἐστράφην πέριξ, καί, συλλέγων τὰ λείψανα τῆς μνήμης μου, ἐζήτησα νὰ ἴδω ἐὰν ἐπὶ τῆς κλίνης κατέκειτο νεκρὸν τὸ σῶμά μου. Δὲν εἶδον τίποτε. Ἀπὸ τὴν πρώην κατάστασιν, ἀπὸ τὸν κοιτῶνα ἐν ᾧ ἐκείμην δὲν ἀνεγνώρισα οὐδέν. Ὅλα εἶχον ἀλλοιωθῆ. Προσέβλεψα τότε περὶ ἐμαυτόν, καὶ εἶδον ἐνσώματον ἐμέ, ὄρθιον, ἐλαφρόν, μετέωρον οἱονεί, σαλευόμενον ὑπόπτερον ὡς τὸ πτηνὸν τὸ δονούμενον πρὶν ἔτι ἀνοίξῃ τὰς πτέρυγάς του εἰς τὸ κενόν. Μακρὰ πολύπτυχος σινδών, πολὺ κάτω τῶν ποδῶν ἐξικνουμένη, ἐκάλυπτε τὸ σῶμά μου· ἡ κεφαλή μου ὅμως ἦτο ἐλευθέρα, ὅπως καὶ ἀμφότεραι αἱ χεῖρές μου. Ἐζήτησα νὰ πιέσω τὸ μέτωπόν μου προσπαθῶν ν' ἀναμνησθῶ, νὰ ἀντιληφθῶ τί συμβαίνει περὶ ἐμέ· ἀλλ' ἡ κόρη μὲ εἵλκυσεν ἡσύχως πρὸς ἑαυτήν. Ἔθηκε τὴν χεῖρά της περὶ τοὺς ὤμους μου, καὶ χωρὶς οὐδὲν νὰ αἰσθανθῶ, χωρὶς οὐδὲν νὰ ἐννοήσω, εὑρέθην ἱπτάμενος μετ' αὐτῆς εἰς τὸ ἀπέραντον κενόν, εἰς ὕψη ἄγνωστα ἄπινα οὐδέποτε εἶχον φαντασθῆ.

*

Ποῦ ἱπτάμεθα; Ἠγνόουν ἐντελῶς! Διαφανής, ὑπόθερμος, ὡραία ἦτο ἡ ἀτμοσφαῖρα ἐκείνη. Φῶς ἄπλετον, θεῖον φῶς ἐσελάγιζε πανταχοῦ. Κάτω, διαδοχικῶς προκύπτουσαι, παρήλλασσον εἰκόνες φανταστικαὶ καὶ μυστηριώδεις. Ἄνω ἤστραπτον φωτεινότεροι οἱ κόσμοι τοῦ στερεώματος. Καὶ ἡμεῖς, μετέωροι μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ, διετρέχομεν τὰς ἐκτάσεις ἱπτάμενοι κούφως διὰ τοῦ χάους. Δὲν ἠξεύρω διατί ὁ φόβος δὲν μὲ εἶχε κυριεύσει. Οὐδὲν δυσάρεστον συναίσθημα, ἐκ τῶν ἐπηρεαζόντων τὸν γήϊνον ἄνθρωπον, εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὴν καρδίαν μου. Οὔτε ψῦχος ἠσθανόμην, οὔτε θέρμην, οὔτε πεῖναν, οὔτε δίψαν, οὔτε δισταγμόν, οὔτε προσδοκίαν. Καὶ αὐτὴν τὴν γλυκεῖαν καὶ παραμυθητικὴν ἐλπίδα, τὴν ἀνακουφίζουσαν τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀγωνίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτὴν εἶχον ἀποθέσει. Ἓν μόνον ἠσθανόμην· ὅτι τὸ ἐγώ μου ἔπασχεν εἴδός τι εὐαρέστου ἐπαρκείας, ἀποκλειούσης πάντα οἱονδήποτε πόθον. Ἦτο ἀναισθησία; ἦτο πλήρωσις τῶν ὀνείρων τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἀξιώσεων τοῦ σώματος; Δὲν γνωρίζω. Μοὶ ἐφαίνετο ὅμως ὅτι ἤμην εὐχαριστημένος. Τὰ μίση, τὰ βίαια πάθη, οἱ τυραννικοὶ ἔρωτες, οἱ πόθοι τῆς δόξης, τῆς εὐφημίας, τοῦ χρυσοῦ, εἶχον σιγήσει. Ἀναμνήσεις συγκεχυμέναι ἐκράτουν ἐν ἐμοί. Ὡμοίαζον τὸν βραδέως ἀνανήφοντα ἀπὸ ὕπνου βαθέος ἢ ὀπτασίας, τὸν μὴ δυνάμενον νὰ εὐκρινήσῃ τοὺς ἰδίους λογισμούς, τὸν ἀναμιμνησκόμενον πως τοῦ παρελθόντος, ἀλλ' ἀσαφῶς, συγκεχυμένως, ἀσυναρτήτως.

*

Ἐν τούτοις ἱπτάμεθα πάντοτε. Ἡ κόρη ἔψαυε μόλις διὰ τῶν δακτύλων της τοὺς ὤμους μου, καὶ τοῦτο ἦτο τὸ μόνον στήριγμα, καὶ ἡ μόνη δύναμις ἡ πτεροῦσα καὶ ἐλαύνουσά με εἰς τὸν αἰθέριον ἐκεῖνον δρόμον. Ἀγνοῶ πόσην ὥραν εἴχομεν διανύσει ἐν τῇ κούφῃ ἐκείνῃ καὶ περιέργῳ ὁδῷ. Ὕψωσα τὴν κεφαλὴν καὶ ἐθεώρησα τὴν κόρην. Ἡ φορὰ τοῦ ἀνέμου ἔσειε τοὺς δακτυλίους τῆς κεφαλῆς της, καὶ ἡμιανεγείρουσα τὰ ἄκρα τῆς μακρᾶς κόμης της ἠνέμιζεν αὐτὴν ἁβρῶς καὶ ἠπίως, δίκην λοριᾶς. Μὲ κατέπλησσεν ἡ σταθερὰ καὶ ὑπερήφανος στάσις τῆς κεφαλῆς της. Ἀπὸ τὸ βλέμμα της ἐξεπορεύετο γαλήνη, μακαριότης οὐρανία ἐντελῶς. Αἱ πτυχαὶ τῆς χλαίνης της, ὠθούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἐκολποῦντο περὶ τὸ λεπτοφυὲς καὶ αἰθέριον ἐκεῖνο σῶμα. — Ποῦ πηγαίνομεν; ποῦ μὲ φέρεις; τῇ εἶπον. Ἡ κόρη ἔστρεψεν ἐπ' ἐμὲ τοὺς θείους κυανοῦς ὀφθαλμούς της, καὶ ἐμειδίασεν ἀνεκφράστως. — Πιστεύεις; μοὶ εἶπε. — Ναί, ἀπήντησα ἀδιστάκτως, πιστεύω. Ὁ Θεὸς δὲν μοὶ ἠρνήθη τὴν χάριν ταύτην· ἐλεῶν τὰς βιωτικὰς ἀθλιότητας ἐστάλαξεν εἰς τὴν ψυχήν μου τὴν Πίστιν. — Τότε δὲν φοβεῖσαι; εἶπεν ἡ κόρη. — Ὄχι, οὐδόλως. Ἀλλὰ ποῦ εἴμεθα; ποῦ μὲ φέρεις; ποῦ εἶναι ἡ Γῆ; πόσον χρόνον λείπομεν ἐκεῖθεν; — Αἱ ἀποστάσεις καὶ οἱ χρόνοι μηδενίζονται ἤδη ἐνώπιον ἡμῶν, ἀπήντησεν ἡ κόρη. Μήπως νοσταλγεῖς τὸ γήϊνον χῶμα; — Ὄχι, ἀπήντησα. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐνοσταλγοῦν, οὐδὲν τὸ παράδοξον. Εἶμαι τῆς γῆς τέκνον· πᾶς ἕκαστος νοσταλγεῖ τὴν πατρίδα του. Μήπως ἐλύθησαν οἱ πρὸς τὸ χῶμα δεσμοί μου; Μήπως δὲν ζῶ πλέον ὡς ὕλη; Μήπως ἐχωρίσθη τὸ πνεῦμα ἀπὸ τοῦ σώματος; Διαζευχθέντα ἀπὸ τοῦ πηλοῦ, ξένον πρὸς τὴν ὕλην καὶ τὰς ἀνάγκας της, πνεῦμα μόνον μὲ ἄγεις σύ, ἕτερον πνεῦμα, ἐκεῖ ὅπου σὺ μόνη πάλιν ἐπίστασαι; — Ὄχι, ἀπήντησεν ἡ κόρη· δὲν ἀπέθανες ἔτι. Αἱ πύλαι τῆς φυλακῆς σου δὲν ἀνεῴγησαν. οὔτε συνετρίβησαν τὰ δεσμά σου. Θὰ ἐπανέλθῃς, δυστυχῆ, εἰς τὸ χῶμα. ἀφ' οὗ δὲν ἐχωρίσθης εἰσέτι. Σὲ οἰκτείρω, μοὶ εἶπε μὲ τόνον ἀληθοῦς οἰκτιρμοῦ τὸ περίεργον ἐκεῖνο ὄν.

*

Ὅταν ἡ συναίσθησις τῆς γηΐνης ὑποστάσεώς μου ἐπῆλθε μᾶλλον εὐδιάκριτος ἐν ἐμοί, ἠσθάνθην βιαίαν ἐπιθυμίαν νὰ πατήσω τὸ ἔδαφος τῆς γῆς. Ἐνοσταλγοῦν ἀληθῶς. Καὶ περίεργον! Διατρέχων ἤρεμος τὸν αἰθέρα, ὑπὸ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης πιεζόμενος, εὐτυχὴς ἐν ἐπαρκείᾳ, ἣν οὐδεμία ἀπαίτησις ἢ ἐπιβολὴ ἠλλοίου, ἐπόθουν ἐν τούτοις τὴν γῆν· τὴν γῆν τῶν πικριῶν, τὴν γῆν τῶν ἐρίδων, τὴν γῆν τῶν ἀναγκῶν, τῶν συμφορῶν, τῶν δακρύων. Ὀλεθρία ἦτο δι' ἐμὲ ἡ ἀκτὶς ἐκείνη τῆς ἐπιγνώσεως, τῆς γηΐνης ἐπιγνώσεως ἣν ἤνοιξεν εἰς τὸν νοῦν μου ἡ

κόρη. Τὴν ἠτένισα. — Δύναμαι νὰ ἴδω τὴν γῆν; τῇ εἶπον. Ἡ κόρη ἐμειδίασε περιφρονητικῶς. — Ὕλη... ἐψιθύρισε. Βεβαίως δύνασαι, μοὶ ἀπήντησε. Θέλεις; Τὸ συναίσθημα ἐκεῖνο τῆς ἀπαρεσκείας, ὅπερ εἶδον εἰς τὸ πρόσωπόν της, μὲ ἐφόβισε, ἀλλὰ πλειότερον μὲ ἔθλιψε. — Διατί ὀργίζεσαι; τῇ εἶπον. Εἶμαι πηλός· ζητῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν πηλόν. Εἶμαι δυστυχὴς μᾶλλον ἢ ἀξιόμεμπτος. Πρὸ μικροῦ ἡ σύγχυσις, ἡ ἀσάρεια τῶν ἀναμνήσεών μου μὲ εἶχε ῥίψει εἰς λήθαργον ἀντιλήψεως. Ἐν τῷ πνεύματί μου δὲν ἐκράτει ἡ εὐκρίνεια. Ἅμα ὅμως ἐπρόφρας τὸ χῶμα, τὴν γῆν, τὴν ὕλην ἐξ ἧς εἶμαι πεπλασμένος, γήϊνοι πόθοι ἀνέστησαν ἐν ἐμοί. Ναί, ποθῶ τὴν γῆν. Οἴμοι! αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι γῆ, εἶπον ἐν ἀληθεῖ ἀπογνώσει πρὸς τὴν κόρην. Φέρε με ἐκεῖ· ἀλλὰ μὴ ὀργίζου ἐναντίον μου· νὰ μὲ οἰκτείρῃς πρέπει μᾶλλον ἢ νὰ ἀγανακτῇς κατ' ἐμοῦ.

*

Ἠρξάμεθα κατερχόμενοι ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων στρωμάτων. Ἡ κάθοδος ἡμῶν ἦτο κανονική. Δὲν κατεπίπτομεν ὡς σώματα ὁρμητικῶς ἑλκόμενα πρὸς τὸ κέντρον, ὑπείκοντα εἰς τὸν νόμον τῆς βαρύτητος. Μᾶς ἀνεῖχον οἱονεὶ πτέρυγες, καὶ ὑπὸ τὴν ἐλαστικότητα τῆς πλήξεως αὐτῶν καὶ τῆς ἀντιστάσεως ἐφερόμεθα ἡσύχως πρὸς τὰ κάτω. Δὲν ἐνθυμοῦμαι, οὔτε ἠδυνάμην νὰ ὑπολογίσω, πόσον χρόνον διήρκει ἡ κάθοδος ἡμῶν ἐκείνη, καὶ ὁποίαν εὐρύτητα ἀποστάσεως περιελάμβανεν. Ἄλλως τε πῶς νὰ ὑπολογίσω; Ἤμην εἰς τὸ κενόν· οὐδὲν εἶχον κέντρον, οὐδεμίαν ἀφετηρίαν. Ἤδη ἤρχιζον νὰ διακρίνω μόλις ἀμόρφους τινὰς ὄγκους. Κατηρχόμεθα ἐντούτοις πάντοτε. Μικρὸν κατὰ μικρὸν εὐδιακριτώτερα ἀπέβαινον τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἀντικείμενα. Εἰς τὴν ἀπόστασιν συνεχέοντο τὰ πάντα ὁμοῦ, ἤπειροι, ὠκεανοί, ὄρη, χιόνες, δάση, πεδιάδες καὶ ὁ περιβάλλων τὴν γῆν αἰθήρ. Τὸ φῶς ἐχρύσιζε τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς κτίσεως. Κατὰ τὸν δρόμον ἡμῶν συνηντήσαμεν στρῶμα νεφῶν· τὸ διεσχίσαμεν ὅμως ταχέως, καὶ ἤδη ἐγγυτέρα ἐπεφάνη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας ἡ εἰκὼν τῆς γηΐνης δημιουργίας. Πόσον ἦτο ὡραία! Ὁποίαν ἁρμονίαν ἐν τῇ ἀθρόᾳ ποικιλίᾳ αὐτῆς, καὶ τῇ γοργῇ ἐναλλαγῇ ἀνέδιδεν ἡ εἰκὼν ἐκείνη τοῦ φωτός, τῆς ἀτμοσφαίρας, τῆς κυανῆς θαλάσσης, τῶν λευκῶν ὀρέων, τῶν πρασίνων δασῶν, τῶν χλοερῶν πεδιάδων! Ἠσθάνθην αἴσθημά τι αὐταρεσκείας· καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν κόρην — Ἴδε, τῇ εἶπον, ἴδε ὁποῖον κάλλος, ὁποία γόησσα μαγεία ἐκτυλίσσεται ἐπὶ τοῦ γηΐνου τούτου πανοράματος! Καὶ ἂν ἐνοσταλγεῖ τις διὰ τοιαύτην πατρίδα ἦτο ἀρά γε ἀξιοκατάκριτος; Ἡ κόρη οὐδ' ἠξίωσε κἂν νὰ στρέψῃ πρὸς τὴν γῆν· μὲ ἠτένισεν, οἰκτείρουσα οἱονεὶ τὸν τῦφόν μου, καί: — Ὕλη, μοὶ εἶπε, θνητέ, τὸν νοῦν πεπερασμένε· ἡ καταστροφή, ἡ συντέλεια, τὸ Μηδὲν ἐσημείωσαν μὲ τὸν δάκτυλόν των τὴν ἐφήμερον ταύτην καὶ μηδαμινὴν εἰκόνα καὶ διατριβήν, ἣν φαίνεσαι θαυμάζων. Τὴν ποθεῖς λοιπόν; Πλάσματα δυστυχῆ, ἐξηκολούθησεν ἡ κόρη, ἅτινα χεὶρ εὔσπλαγχνος ἐγείρει ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς ἀμαθείας, ποθεῖτε τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸ ἔρεβος, ἔνθα καθηλωμένοι τρέμετε εἰς τὸν ἦχον τῆς σφύρας, ἥτις πρόκειται νὰ θραύσῃ τὰ δεσμά σας, καὶ λύουσα αὐτὰ νὰ λύσῃ τὰ μείζονα τοῦ νηπίου καὶ πεπερασμένου νοῦ σας! Σὲ θέλγει λοιπὸν στιγμιαῖον θέαμα φθαρτοῦ ἐφημέρου γηΐνου κάλλους, πεπρωμένου νὰ ἐξανθήσῃ ὅπως ὁ χόρτος τῶν ἀγρῶν, καὶ τῶν λειμώνων τὰ κρίνα; Σὲ θέλγει ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ γηΐνου κόσμου, ὅπου ἡ θλῖψις καὶ ἡ ἀπόγνωσις κατοικεῖ, ὅπου ἡ συνείδησις στροβιλίζεται ἀδιαλείπτως εἰς δίνας ἀμφιβολίας καὶ δισταγμοῦ, ὅπου ἡ εὐτυχία εἶναι ὄνειρον ἀπατηλὸν ἀδιαλείπτως φεῦγον τοὺς ὀφθαλμούς, ὅπου ἡ πικρία εἶναι τῆς ἐφημέρου ὑπάρξεως τὸ ἀναλλοίωτον καὶ σταθερὸν στοιχεῖον, ὅπου ἡ ἄνεσις τῆς ὀδύνης, ἡ λήθη τοῦ πόνου, τὸ τέρμα ἀγαθῆς ἐλπίδος εἶναί τι ἄγνωστον καὶ ἀνύπαρκτον; Ὕλη, θνητέ, σὲ οἰκτείρω. Ποθεῖς τὸ σκότος ἀντὶ τοῦ φωτός, τὸν τάφον ἀντὶ τῆς ζωῆς! Ποθεῖς τῆς φυλακῆς σου τὰ δεσμά! . . .

*

Ἤδη εἴχομεν πατήσει τὸ γήϊνον ἔδαφος. Ἐστράφην καὶ παρετήρουν. Εὐρὺ πεδίον, χέρσον, μονότονον, πένθιμον ἠπλοῦτο ἀτελευτήτως πρὸ ἐμοῦ. Ἀτμοὶ πυκνοὶ ἐπλανῶντο ὑπεράνω τῆς στυγνῆς ἐκείνης πεδιάδος. Ἤρχιζα νὰ φοβοῦμαι. — Ποῦ εἶμαι; ποῦ μὲ ἔφερες; εἶπον ἀνησύχως πρὸς τὴν κόρην. — Εἰς τὴν γῆν, ἀπήντησεν. Ἐκεῖ ὅπου ἐζήτησας, καὶ ὅπου ἐπόθησας, προσέθηκεν αὐστηρῶς. Εἰς τὴν γῆν, εἰς τὴν ὕλην! Θεέ! ὁποία μελαγχολία ἦτο ἐκείνη, ἡ ἀρχίσασα νὰ καταλαμβάνῃ τὴν ψυχήν μου! Ὁποία πένθιμος σκηνογραφία, καὶ πόσον θλιβερὰ ἐνέπνεε τὰ συναισθήματα! Σφρῖγος ζωῆς οὐδαμοῦ ἐπεφαίνετο. Ἔρημος ἦτο ἡ γῆ, ἔρημος ἡ ἀτμοσφαῖρα. Σμήνη παραδόξων πτηνῶν, μελανῶν ἀπάντων, μὲ τὸ ῥάμφος ὀξύ, μὲ ἀπαίσιον τὸν κρωγμὸν ἐπεφάνησαν αἴφνης πλανώμενα. Ἐνητένισα πρὸς τὸ ἔδαφος καὶ ἔρριξα. Πανταχοῦ ἦσαν ἄνθρώπινοι σκελετοί κατεσπαρμένοι, καὶ ὑπεράνω τῆς σαπρίας ἐκείνης καὶ τῆς ῥρίκης ἐφέρετο πλανώμενος ὀστεώδης ὑπερύψηλος ἄνθρωπος, δρέπανον ἔχων ἀνὰ χεῖρας, καὶ θερίζων, θερίζων ἀπηνῶς. Ὁμαδὸν ἤρθησαν ἱπτάμενα τ' ἀτελεύτητα ἐκεῖνα σμήνη τῶν μελανῶν πτηνῶν κρώζοντα γοερῶς, καὶ ἐπιτείνοντα τὴν ῥρίκην μου. Ἀλλ' αἴφνης ζωογονοῦνται αἱ μυριάδες ἐκεῖναι τῶν ἀνθρωπίνων σκελετῶν. Ἀνίστανται, ἀθροίζονται, βαδίζουσι. Κροτοῦσι τὰς γυμνὰς σιαγόνας, σύρουσι κατὰ γῆς τὰ ὀστεώδη πέλματα, κινοῦσι τὰς λιποσάρκους χεῖρας. Ἀκούονται οἰμωγαί. Ὁ Θάνατος, τὸ ἀπαίσιον πρόσωπόν του περιάγων εἰδεχθέστερον ἐκ τῆς βουλιμίας, μαστίζει καὶ πλήσσει ἐκ νέου τὰ θύματά του. Θεέ! ὁποία ὀστέων σύρραξις! Ἀναπαλλόμενα κυματίζουσι κατὰ μυρίας διευθύνσεις πυκνὰ γεγυμνωμένα κρανία· συγκρούονται οἱ σκελετοί, λύονται εἰς ἀσυνάρμοστα ὀστᾶ, συνάπτονται ἐκ νέου. Ἅμα θανάτου, τὴν ματαιότητα παντὸς μεγαλείου γηΐνου θρηνωδῶς ἐξαγγέλλον, ἠχεῖ πενθίμως καὶ βαρέως ἀπὸ τοῦ νεκρικοῦ ἐκείνου πλήθους. Βαδίζουσιν ἐν τούτοις πάντοτε οἱ σκελετοί. Ὁ Θάνατος, ἀκάματον περιάγων ὕπερθεν τὴν ἀπαίσιον πτῆσιν καὶ τὴν φονικὴν χεῖρα διώκει, διώκει πάντοτε,

καὶ πάντοτε θερίζει. Τὰ πλήθη τῶν σκελετῶν φεύγουσιν ἔντρομα. Καταπίπτουσιν, ἐγείρονται, καθέζονται, ἀνίστανται πάλιν, παρακαλοῦσι, βοῶσιν, ὀλολύζουσι. Θεέ μου, ὁποία φρίκη! Αὐτὴ εἶναι ἡ γῆ, ἣν τόσον ὡραίαν, τοσοῦτο γόησσαν καὶ μαγευτικὴν εἶχον θεωρήσει ἀπὸ τοῦ ὕψους; Μακράν, μακρὰν ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν αὐτὴν πραγματικότητα, εἶπον στραφεὶς ὁρμητικῶς πρὸς τὴν κόρην. Φύγωμεν μακράν. Καὶ ἐλιποθύμησα.

[Ἕπεται συνέχεια] ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

Η ΜΙΚΡΑ ΚΟΜΗΣΣΑ[1]

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ Ε. Δ. ΡΟΪΔΟΥ

— Παράδοξον πρᾶγμα, μοὶ εἶπεν ἡ κόμησσα, ὅτε ἐμείναμεν μόνοι, ἐγὼ σᾶς κρατῶ καὶ σεῖς μὲ ἀποπέμπετε;

— Θεὸς φυλάξοι! Ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ στερῆσθε ἐξ ὑπερβολικῆς καλωσύνης πρός με διασκέδασιν, τὴν ὁποίαν γνωρίζω ὅτι ἀγαπᾶτε.

— Ἀρήσατε τὰς ὑπεκρυγάς. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἐγὼ σᾶς ζητῶ καὶ σεῖς μὲ ἀποφεύγετε. Τοῦτο δύναται νὰ φανῇ ἱκανῶς παράδοξον εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' εἰς ἐμὲ εἶναι ἀδιάφορον. Ἀπόψε τοὐλάχιστον ἐννοῶ νὰ διασκεδάσω ὅπως θέλω, καὶ σᾶς ἀπαγορεύω νὰ ταράξετε τὴν εὐτυχίαν μου. Ἔχω ὅσα χρειάζομαι ὅπως λογίζωμαι εὐτυχής, καλὴν μουσικήν, ὡραῖα ἄνθη καὶ φίλον εἰς τὴν πλευράν μου. Τὸ μόνον δυσάρεστον εἶναι ὅτι εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον δὲν ἔχω μεγάλην πεποίθησιν.

— Ἔχετε μέγα ἄδικον.

— Ἐξηγήσατέ με λοιπὸν τὴν διαγωγήν σας τέλος πάντων. Διατὶ δὲν θέλετε ποτὲ νὰ σπουδαιολογήσητε μετ' ἐμοῦ; Διατὶ δὲν θέλετε ποτὲ νὰ μὲ εἴπετε οὔτε ἕνα λόγον ἀπόζοντα ἐμπιστοσύνης καὶ ἀληθοῦς φιλίας;

— Ἀλλὰ σκεφθῆτε, κυρία μου, ποῦ ἠδυνάμεθα νὰ καταντήσωμεν διὰ τοιούτων λόγων;

— Τί σᾶς μέλει; Ἀλλόκοτον πρᾶγμα εἶναι νὰ φροντίζετε περὶ τούτου περισσότερον ἢ ἐγώ.

— Ἀλλὰ τί ἰδέαν θὰ εἴχετε περὶ ἐμοῦ, ἂν μεθ' ὅσα ἔτυχε ν' ἀκούσετε, ἐπεχείρουν νὰ σᾶς ἀρέσω;

— Δὲν ζητῶ τοῦτο, ἀνέκραξε ζωηρῶς.

— Δὲν τὸ ζητεῖτε, κυρία μου· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤθελον καταλήξει αἱ σχέσεις μας, ἂν ἀπεμακρύνοντο ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν τῶν ὁρίων τῆς κοσμικῆς ἐπιπολαιότητος. Ἐνθυμήθητε ὅτι ἂν ὑπάρχῃ ἐπὶ γῆς ἄνθρωπος μὴ δυνάμενος νὰ σᾶς ἀποτείνῃ τὴν ἐλαχίστην ἐρωτικὴν λέξιν χωρὶς νὰ καταστῇ ἄξιος περιφρονήσεως, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶμαι ἐγώ. Δὲν λέγω ὅτι εὑρίσκω εὐχάριστον τὴν θέσιν ταύτην, εἰς τὴν ὁποίαν περιέπεσα ἐκ σφάλματός μου, καὶ λυποῦμαι ἐξ ὅλης καρδίας, ἀλλ' ὁπωσδήποτε εὑρίσκομαι εἰς τοιαύτην θέσιν καὶ ἀδύνατον μοὶ εἶναι νὰ τὸ λησμονήσω.

— Τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα πολλῆς φρονήσεως.

— Εἰπέτε μᾶλλον, κυρία μου, ὀδυνηρὰ θυσία.

Ἡ κυρία Πάλμα ἔσεισε τὴν κεφαλὴν ὡς μὴ πιστεύουσα, μετά τινας δὲ στιγμὰς σιωπῆς: «Ἠξεύρετε, εἶπεν, ὅτι μοὶ ὡμιλήσατε ὡς ἂν ἤμην αἰσχρὰ γυνή;

— Τί λέγετε, κυρία μου!

— Λέγω τὴν ἀλήθειαν. Ἐνῷ εἶμαι χήρα καὶ ἐλευθέρα, σεῖς πιστεύετε ὅτι ἀδύνατον μοὶ εἶναι νὰ ὑποθέσω εἰς τὸν λέγοντά με γλυκεῖς λόγους ἄλλον σκοπὸν ἢ νὰ μὲ καταστήσῃ ἐρωμένην του. Τοῦτο θὰ ἦτο ἴδιον δυσφήμου γυναικός, καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι τοιαύτη, οἱανδήποτε καὶ ἂν ἔχετε περὶ ἐμοῦ γνώμην. Ὁ Θεός, μεθ' οὗ συναναστρέφομαι γονυπετὴς πολὺ συχνότερα ἀφ' ὅσον πιστεύετε, μ' ἐπροφύλαξε μέχρι τοῦδε ἀπὸ πᾶν παράπτωμα. Ἐλπίζω ὅτι οὐδ' εἰς τὸ μέλλον θὰ ὑποπέσω εἰς τοιαῦτα. Τοῦτο ὅμως ἐξαρτᾶται ἤδη κατὰ πολὺ καὶ ἐκ τῆς καλῆς σας θελήσεως.

— Τῆς θελήσεώς μου, κυρία;

— Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω καὶ δὲν ἠξεύρω πῶς, κατωρθώσατε ν' ἀποκτήσετε μεγίστην ἐπὶ τῆς τύχης μου ἐπιρροήν. Τὸ ζήτημα εἶναι ἂν θέλετε νὰ μεταχειρισθῆτε αὐτὴν διὰ τὸ καλόν μου.

— Καὶ τίνι δικαιώματι . . . δύναμαι τοῦτο; ἀπεκρίθην μετὰ πολλῆς ἐπιφυλάξεως.

— Πῶς! εἶπε δι' ἐντόνου καὶ ταραγμένης φωνῆς, περιμένετε νὰ σᾶς εἴπω ἐγὼ καὶ τοῦτο; Ἡ ἐρώτησις αὕτη εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον σκληρά, ἡ ταπείνωσις πολὺ μεγάλη!

Ταῦτα εἰποῦσα ἀφῆκεν ἀποτόμως τὸν βραχίονά μου καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ, ἐγὼ δὲ ἔμεινα ἐπί τινα χρόνον διστάζων περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐν ἀρχῇ ἐσκέφθην ν' ἀκολουθήσω τὴν κυρίαν Πάλμα καὶ νὰ ἐξηγήσω αὐτῇ ὅτι ἠπατᾶτο, ἀποδίδουσα ὑβριστικὴν ἔννοιαν εἰς τὴν ἐρώτησιν, δι' ἧς εἶχον ἀπαντήσει εἰς ὑπαινιγμόν τινα αὐτῆς, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχα ἐννοήσει, ὡς μὴ ἐκφρασθέντα ὅσον ἐνόμιζεν ἐκείνη σαρῶς. Μετὰ ὡριμωτέραν ὅμως σκέψιν προτιμότερον ἐνόμισα νὰ μὴ προκαλέσω νέαν καὶ ροβερωτέραν ἐξήγησιν, ἀνεχόμενος μᾶλλον νὰ ὑπομείνω πᾶσαν δυσμενῆ ὑπόνοιαν καὶ νὰ χωνεύσω ἐν σιωπῇ τὴν πνίγουσαν τὴν καρδίαν μου πικρίαν. Ὑπὸ τοιούτων κατεχόμενος αἰσθημάτων ἀφῆκα τὸ πλῆρες ὀχληροῦ θορύβου ἀνθοκομεῖον καὶ ἐξῆλθα εἰς τὸν κῆπον. Ἡ νύκτα καίτοι ψυχρὰ ἦτο ὡραία. Ὑπερβᾶς τὴν φαεινὴν ζώνην, ἣν ἐσχημάτιζε περὶ τὸν πύργον τὸ ἐκ τῶν παραθύρων ἐκπορευόμενον φῶς, διηυθύνθην μὲ ταχὺ βῆμα πρὸς τὴν σκιὰν τῆς ἐνούσης τὸν κῆπον μετὰ τοῦ δάσους διπλῆς δενδροστοιχίας· ἀλλὰ μόλις εἰσελθὼν ὑπὸ τὸν πυκνὸν τοῦτον θόλον ἠσθάνθην χεῖρα ψαύουσαν τὸν βραχίονά μου καὶ φωνὴν ταραγμένην, ἣν ἀμέσως ἀνεγνώρισα, λέγουσαν ἀποτόμως: — Πρέπει νὰ σᾶς ὁμιλήσω!

— Κυρία μου! δι' ὄνομα Θεοῦ! τί κάμνετε; Πῶς θυσιάζετε οὕτω τὴν ὑπόληψίν σας . . . Δὲν σκέπτεσθε ὅτι ἐνδέχεται νὰ σᾶς ἴδῃ τις . . . ἐπιστρέψατε ταχέως εἰς τὸν χορόν . . . ἔλθετε νὰ σᾶς συνοδεύσω.

[1] Ἴδε σελ. 138.

Ταῦτα λέγων ἐζήτουν νὰ λάβω τὴν μικρὰν κόμησσαν ἐκ τοῦ βραχίονος, ἀλλ' αὕτη μὲ ἀπώθησε κράζουσα.

— Ἔχω ἀπόφασιν νὰ σᾶς ὁμιλήσω . . . Ἐννοῶ πόσον ἀκατάλληλος εἶναι ὁ τόπος καὶ ὁ τρόπος . . . ὅτι τοῦτο θ' αὐξήσῃ τὴν κακὴν σας πρός με ὑπόληψιν. Καὶ ἐν τούτοις, ὁ Θεὸς τὸ γνωρίζει, οὐδέποτε ἡμάρτησα . . . εἰσθε ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὑπὲρ οὗ ἐλησμόνησα . . . ὅσα σήμερον λησμονῶ. Ναὶ ὁ πρῶτος . . . οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἤκουσε τρυφερὸν λόγον ἐκ τῶν χειλέων μου . . . καὶ ἐν τούτοις δὲν μὲ πιστεύετε!

Λαβὼν τότε ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς της: — Σᾶς πιστεύω, ἀνέκραξα, καὶ σᾶς ἐκτιμῶ καὶ σᾶς ἀγαπῶ ὡς φιλτάτην θυγατέρα . . . Ἀλλ' ἀκούσατέ με, παρακαλῶ· μὴ προκαλῆτε οὕτως ἀναφανδὸν τὸν κόσμον τοῦτον τὸν ἄσπλαγχνον καὶ τὸν κακόν . . . ἐπιστρέψατε εἰς τὸν χορόν, ὅπου ἔρχομαι καὶ ἐγὼ ἀμέσως . . . μὴ ἐκτίθεσθε ἄνευ ἀνάγκης.

Ἡ δυστυχὴς γυνὴ κατελήφθη ὑπὸ λυγμῶν· αἰσθανόμενος δὲ ὅτι κλονεῖται, ἐτοποθέτησα αὐτὴν ἐπὶ μαρμαρίνου ἐδωλίου καὶ ἔμεινα ὄρθιος κρατῶν τὴν χεῖρά της. Τὸ σκότος ἦτο πυκνὸν περὶ ἡμᾶς καὶ ἐν τῇ σιωπῇ τῆς νυκτὸς ἠκροώμην ὡς ἐν ὀνείρῳ τὸν ἦχον τοῦ ῥέοντος ὑπὸ τὰ δένδρα ῥυακίου, τοὺς ἐξεγείροντας τὸ στῆθος τῆς συντρόφου μου σπασμώδεις λυγμοὺς καὶ ἐκ διαλειμμάτων τὸν μισητὸν θόρυβον τοῦ χοροῦ. Ἡ στιγμὴ ἦτο ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας οὐδέποτε δύναταί τις νὰ λησμονήσῃ.

Ἡ κυρία Πάλμα συνῆλθε τέλος πάντων εἰς ἑαυτὴν καὶ ὀρθωθεῖσα μοὶ εἶπε μὲ σταθερὰν φωνήν. — Μὴ ἀνησυχῆτε διὰ τὴν ὑπόληψίν μου· ὁ κόσμος ἐσυνείθισε τὰς τρέλλας μου· ἄλλως τε ἐφρόντισα νὰ μὴ ἀνακαλυφθῇ ἡ ἀπουσία μου. Ὀλίγον ὅμως μὲ μέλει, ἂν τὴν παρατηρήσουν. Εἴσθε ὁ μόνος ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου θέλω τὴν ὑπόληψιν καὶ δυστυχῶς ὁ μόνος ὅστις μὲ περιφρονεῖ . . . Τοῦτο εἶναι σκληρόν . . . δὲν αἰσθάνεσθε καὶ σεῖς ὅτι εἶναι ἄδικον;

— Κυρία μου!

— Ἀκούσατέ με, καὶ εἴθε ὁ Θεὸς νὰ σᾶς πείσῃ ὅτι λέγω ἀλήθειαν κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμήν. Ἀπὸ τὸ πρῶτον βλέμμα τὸ ὁποῖον προσηλώσατε ἐπ' ἐμὲ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν σᾶς ἐπλησίασα, ἐνῷ ἐζωγραφίζετε τὰ ἐρείπια τῆς ἐκκλησίας, ἠσθανθην ὅτι ἤμην ἰδική σας . . . Οὐδέποτε ἠγάπησα οὔτε θ' ἀγαπήσω ἄλλον ἄνθρωπον . . . Θέλετε νὰ γείνω σύζυγός σας; Εἶμαι ἀξία τούτου, τὸ ὁρκίζομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅστις μᾶς βλέπει.

— Φιλτάτη κυρία μου . . . κόρη μου, ἡ καλωσύνη σας, ἡ τρυφερότης σας μὲ συγκινοῦσι μέχρι βάθους ψυχῆς . . . ἡσυχάσατε, παρακαλῶ, μὴ μὲ τρελλάνετε, καθ' ἣν ὥραν ἔχω τόσην ἀνάγκην τοῦ λογικοῦ μου!

— Ἂν ὁμιλῇ ἡ καρδία σας, ἀκούσατε τὴν φωνήν της . . . δι' αὐτῆς πρέπει νὰ μὲ κρίνετε . . . Ἀλλ' αἰσθάνομαι ὅτι ἀμφιβάλλετε ἀκόμη καὶ ἀνησυχεῖτε διὰ τὸ παρελθόν μου . . . Πόσον ἡ κοινὴ γνώμη ἦν ἐπεριφρόνησα καὶ κατεπάτησα ἐκδικεῖται σήμερον σκληρῶς! Αὐτὴ μὲ φονεύει.

— Ὄχι, κυρία μου, ἀπατᾶσθε . . . σκέπτομαι μόνον ὅτι οὐδὲν δύναμαι νὰ σᾶς προσφέρω ὡς ἀντάλλαγμα τῆς θυσίας, τὴν ὁποίαν μοῦ προσφέρετε, τῶν ἕξεων, τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν διασκεδάσεων τῆς κοσμικῆς ζωῆς.

— Ἀλλὰ τὴν ζωὴν ταύτην τὴν ἀποστρέφομαι! Μήπως πιστεύετε ὅτι ἤθελα ποτὲ λυπηθῆ τοιοῦτον βίον καὶ εἶμαι ἀκόμη ἡ τρελλή, τὴν ὁποίαν ἐγνωρίσατε; Τὸ πιστεύετε καὶ δὲν ἠξεύρω τί νὰ κάμω διὰ νὰ μὴ τὸ πιστεύετε. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι οὔτε τὴν λύπην ταύτην ἤθελα σᾶς προξενήσει οὔτε ἄλλην καμμίαν. Ἀροῦ σᾶς ἐγνώρισα, ἀπεκαλύφθη εἰς ἐμὲ ἄλλος τις κόσμος ὑψηλότερος καὶ ἀξιοπρεπέστερος, τὸν ὁποῖον οὐδ' ἐφανταζόμην ὑπάρχοντα καὶ ἐκτὸς τοῦ ὁποίου δὲν δύναμαι πλέον νὰ ζήσω! Δὲν αἰσθάνεσθε ὅτι λέγω τὴν ἀλήθειαν;

— Μάλιστα, κυρία, λέγετε τὴν ἀλήθειαν . . . ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς παρούσης ὥρας . . . ὥρας πυρετοῦ καὶ ἐξάψεως. Ἀλλ' ὁ νέος οὗτος κόσμος, τοῦ ὁποίου ἡ ὀπτασία σᾶς ἐθάμβωσεν, ὁ ἰδανικὸς κόσμος εἰς τὸν ὁποῖον θέλετε νὰ ζητήσετε ἰσόβιον ἄσυλον κατὰ προσκαίρου πλήξεως, δὲν θὰ ἐφύλαττε ὅσα φαίνεται ὑποσχόμενος. Ἡ ἀπογοήτευσις, ἡ μετάνοια καὶ ἡ δυστυχία σᾶς περιμένουσιν ἐκεῖ μετ' ὀλίγον. Ἀγνοῶ ἂν ὑπάρχῃ ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα καὶ καρδίαν ἀρκετὰ εὐγενῆ, ὅπως κατορθώσῃ νὰ καταστήσῃ τὴν πραγματικότητα ὅσον τὴν ὀνειρεύεσθε ὡραίαν· γνωρίζω ὅμως ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο . . . τὸ ὁποῖον ἤθελα θεωρήσει ὡς τόσον γλυκύ, εἶναι ἀνώτερον τῶν δυνάμεών μου, καὶ θὰ ἤμην ὄχι μόνον μωρὸς ἀλλὰ καὶ ἔνοχος ἂν τὸ ἐδεχόμην.

— Τοιαύτη εἶναι ἡ τελευταία σας ἀπόφασις, καὶ τίποτε δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ τὴν μεταβάλῃ;

— Τίποτε.

— Χαίρετε λοιπόν, κύριε . . . Εἶμαι δυστυχής, δυστυχεστάτη. Ταῦτα εἰποῦσα ἔσφιξε σπασμωδικῶς τὴν χεῖρά μου καὶ ἀπεμακρύνθη δρομαίως.

Ἅμα ἔπαυσα νὰ τὴν βλέπω, κατέπεσα ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου, ὅπου εἶχε καθίσει, καὶ τότε, Παῦλέ μου, πᾶσά μου ἡ δύναμις μ' ἐγκατέλιπεν. Ἔκρυψα τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἔκλαυσα ὡς παιδίον. Ἡ κόμησσα, δόξα τῷ Θεῷ, δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Κατορθώσας νὰ ἡσυχάσω ὁπωσοῦν, ἠσθάνθην ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐμφανισθῶ, ἔστω καὶ μίαν μόνην στιγμὴν εἰς τὸν χορόν. Καθ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ κρίνω οὐδεὶς εἶχε παρατηρήσει τὴν ἐν τῷ κήπῳ συνέντευξιν· ἡ δὲ κυρία Πάλμα ἐχόρευε μετὰ πυρετώδους εὐθυμίας. Παρατεθέντος μετ' ὀλίγον τοῦ δείπνου ὠρελήθην ἐκ τῆς συγχύσεως, ἣν ἐπροκάλεσεν ἡ μετάβασις εἰς τὸ ἑστιατόριον, ὅπως ἀποσυρθῶ ἀπαρατήρητος εἰς τὸν κοιτῶνά μου.

Τὴν ἐπιοῦσαν τὸ πρωὶ ἐζήτησα νὰ ὁμιλήσω ἰδιαιτέρως μετὰ τῆς κυρίας Μαλουέ, εἰς ἣν ἐνόμισα καθῆκόν μου νὰ εἴπω τὰ πάντα. Ἡ ἀφήγησίς μου τὴν ἐλύπησε μέν, ἀλλ' οὐδόλως ἐξέπληξεν αὐτήν.

— Ἐμάντευα, μοὶ εἶπε, τοιοῦτό τι καὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἐκοιμήθην. Νομίζω ὅτι ἐπράξατε ὁ,τι ἔπρεπε, ὡς φρόνιμος καὶ τίμιος ἄνθρωπος. Τὸ πρᾶγμα ἐν τούτοις μὲ φαίνεται σκληρόν. Ὁ κοινωνικὸς βίος ἔχει τὸ κακὸν νὰ διεγείρῃ ἀνώμαλα

πάθη καὶ νὰ δημιουργῇ περιπτώσεις. καθιστώσας δυσχερῆ τὴν διάκρισιν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐνῷ αὕτη ἔπρεπε νὰ εἶναι εὐδιάκριτος καὶ πλατεῖα. Τώρα ὑποθέτω ὅτι θέλετε ν' ἀναχωρήσετε.

— Μάλιστα, κυρία μου.

— Ἔστω. Ἀλλὰ περιμείνατε ἀκόμη δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ὅπως ἡ ἀναχώρησις αὕτη μὴ ὁμοιάζῃ φυγήν, ἥτις μεθ' ὅσα ὁ κόσμος δὲν ἔλειψε νὰ παρατηρήσῃ ἤθελεν ἔχει τι τὸ γελοῖον καὶ ἴσως ὑβριστικόν. Τοῦτο σᾶς τὸ ζητῶ ὡς θυσίαν. Ἄλλως τε σήμερον γευματίζομεν εἰς τοῦ κ. Βρεῦλῆ, ὅπου σᾶς δίδω τὴν ἄδειαν νὰ μὴν ἔλθετε. Τοῦτο εἶναι κέρδος μιᾶς ἡμέρας. Αὔριον θὰ προσπαθήσω νὰ οἰκονομήσω τὰ πράγματα ὅπως κάλλιον δυνηθῶ καὶ μεθαύριον ἀναχωρεῖτε.

Οὕτω λοιπόν, Παῦλε, θέλω σ' ἐπανίδει μετὰ τρεῖς ἡμέρας· καὶ ἔχω μεγάλην τούτου ἀνάγκην· καθότι οὐδέποτε ᾐσθάνθην τόσην μόνωσιν καὶ διακαεστέραν ἐπιθυμίαν νὰ σρίξω τὴν χεῖρά σου καὶ ν' ἀκούσω τὴν φωνήν σου λέγουσαν: «Ἔκαμες τὸ χρέος σου».

[Ἕπεται συνέχεια]

ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Κατάκορφα τὸ βράδυ βράδυ στὰ βουνὰ
ὅταν ὁ ἥλιος βασιλεύῃ δοξασμένος
μὲ φωτοβόλα σύννεφα στεφανωμένος,
καὶ πλέει ὁ κόσμος σὲ πελάγη φωτεινά.

Τὸ βράδυ βράδυ στοὺ ρανοῦ τὴν ἀγκαλιά,
σὰν σὲ καθρέφτη φλογερὸ ζωγραφισμένα,
στέκουν τὰ δένδρα τοῦ βουνοῦ σκοτεινιασμένα,
ἀκίνητα στὰ ὕψη των, στὴ σιγαλιά.

Μοιάζουν μὲ μαύρους, ρασσοφόρους καλογήρους,
ποῦ πέμπουνε τὴν βραδυνή των προσευχὴ
ἀπ' τὴν ἁγία, τὴν ὁλόφωτη ψυχή,
ὀρθοὶ στῶν χρόνων τοὺς ἀναριθμήτους γύρους.

Α. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΟΙ[1]

Ὁ τύπος τοῦ *ρεπόρτερ* δὲν εἶνε γνωστὸς παρ' ἡμῖν—δὲν εἶνε γνωστὸς διότι δὲν ὑπάρχει. Ὅπως ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία δὲν θεωρεῖται ἀκόμη ὥριμος πρὸς παραγωγὴν μυθιστορήματος—οὕτω καὶ ἡ ἑλληνικὴ δημοσιογραφία δὲν κατέστη ἀκόμη ἱκανὴ νὰ παραγάγῃ τὸν *ρεπόρτερ*, δηλαδὴ τὸν περίεργον ἐκεῖνον τύπον, τὸν διεισδύοντα παντοῦ, τὸν παρουσιαζόμενον εἰς ὅλας τὰς συναθροίσεις, ὅπου ὑπάρχει εἴδησις πρὸς ἄγραν, τὸν βλέποντα ἄνευ προτιμήσεως βασιλεῖς καὶ κακούργους, ἀρκεῖ νὰ πρόκειται ν' ἀκούσῃ τί ποτε περίεργον ἐκ τοῦ στόματός των, διερχόμενον ὄρη, πόλεις καὶ θαλάσσας, μὲ μίαν μολυβδίδα καὶ μὲ ἓν σημειωματάριον ἀνὰ χεῖρας.

Ὁ τύπος οὗτος τοῦ συλλέκτου τῶν εἰδήσεων, ὅστις κινδυνεύει νὰ κατακτήσῃ ὅλον τὸν χῶρον τῶν ἐφημερίδων, ἀνεπτύχθη ἰδίως εἰς τὴν Ἀμερικήν, τὴν χώραν τῶν νεωτέρων θαυμάτων.

Γνωρίζετε ἴσως τὸ χαρακτηριστικὸν καὶ τυπικὸν ἐκεῖνο ἀνέκδοτον, τὸ ὁποῖον ὁ Jules Verne ἀπηθανάτισεν εἰς ἓν τῶν γοητευτικωτέρων μυθιστορημάτων του, τὸν *Μιχαὴλ Στρογώφ*. Δύο ἀνταποκριταὶ ἐφημερίδων παρηκολούθουν ἐκστρατείαν τινὰ Ρώσσων κατὰ τῶν Τατάρων. Οἱ Ρῶσσοι πολιορκοῦν μίαν πόλιν καὶ κυριεύουν αὐτήν. Ὁ εἷς τῶν δημοσιογράφων, συλλέξας ὅσας ἠδύνατο πληροφορίας, ὁρμᾷ ἔφιππος πρὸς τὸ πλησιέστερον τηλεγραφικὸν γραφεῖον, διὰ νὰ διαβιβάσῃ τὰς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἰδήσεις. Ἀλλ' ἐκεῖ βλέπει ἐνθρονισμένον τὸν συνάδελφόν του, ὅστις γράφων προχείρως ἐπὶ τῶν διαδοχικῶς ἀποσπωμένων φύλλων τοῦ σημειωματαρίου του, δίδει ταῦτα εἰς τὸν τηλεγραφητήν. Προσπαθεῖ καὶ αὐτὸς νὰ διαβιβάσῃ τὴν ἔκθεσίν του μεταξὺ τῶν διαλειμμάτων, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀφίνει ὁ συνάδελφός του, ἀλλ' ὁ τηλεγραφητὴς τοῦ δηλόνει ὅτι ἡ γραμμὴ εἶνε κατειλημμένη καὶ κατ' αὐτά: «—Ποῖος τηλεγραφεῖ; — Ὁ κύριος. — Καὶ τί τηλεγραφεῖ; — Τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον! —» Ὁ ἐφευρετικὸς ἀνταποκριτής, διὰ νὰ μὴ διακοπῇ ἡ προτεραιότης του, εἶχε σοφισθῆ νὰ τηλεγραφῇ πρὸς τὴν ἐφημερίδα του τὴν Καινὴν Διαθήκην, κερδίζων ἐν τῷ μεταξὺ καιρὸν διὰ νὰ συνεχίζῃ τὰ περὶ τῆς μάχης τηλεγραφήματά του. Τὸ εὕρημα τοῦτο τέχνασμα ἐστοίχισεν ὑπὲρ τὰς 25,000 φράγκων εἰς τὴν ἐφημερίδα του. Ἀλλὰ τί σημαίνει ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν προτεραιότητα τῶν περὶ τῆς μάχης εἰδήσεών της. Αὐτὸ ἦτο τὸ πᾶν!

Τί εἶνε ὅμως τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἑνὸς ἥρωος μυθιστορήματος, ἐπὶ τέλους, παραβαλλόμενον πρὸς ἄλλους πραγματικοὺς ἄθλους τῆς καινοθηρίας; Ἄγγλος *ρεπόρτερ* τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1848, ὅτε ὁ τηλέγραφος ἀκόμη δὲν ἐλειτούργει, ἐξέρχεται ἐκ Παρισίων ἔφιππος, φθάνει εἰς Καλαί, ἐπιβαίνει μικρᾶς λέμβου, διέρχεται τὴν Μάγχην καὶ σχεδὸν φθάνει ἠμιθανὴς εἰς Λονδῖνον, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὸν *Τάϊμς* τὴν εἴδησιν τοῦ ἐκθρονισμοῦ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Ὁ μεγαλοφυὴς Ἄγγλος δὲν εἶνε ἆρά γε καὶ αὐτὸς ἄξιος ἑνὸς ποιήματος τοῦ κ. Ἀριστομένους Προβελεγίου, ὅστις ἔψαλε μὲ τόσην μεγαλοπρέπειαν τὸν Ἄγγελον τοῦ Μαραθῶνος;

Καὶ ὅμως ἡ τέχνη τότε διετέλει ἀκόμη εἰς τὰ σπάργανα. Ποῖα κατορθώματα σήμερον, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἐξαρανισθοῦν μὲ τὴν ἐρήμερον τοῦ τύπου φήμην, ἀλλὰ θὰ ζήσουν καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ; Εἷς *ρεπόρτερ*, ὁ Στάνλεϋ, ἀνεῦρε τὸν Λιβιγκστῶνα, αὐτὸς δ' ὁ ἴδιος ἔφερε πρὸ διετίας εἰς τὴν ἔκθαμβον Εὐρώπην τὴν θαυμαστὴν διήγησιν ταξειδίου, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει πρὸς ἀπόσπασμα τῶν *Χιλίων καὶ Μιᾶς Νυκτῶν*.

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες διοργανώνουν ἐπιστημονικὰς ἐκστρατείας εἰς τὸν Βόρειον Πόλον, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ εἶνε ἐπιστήμονες ἔνδοξοι. Ὁ ἀμερικανικὸς τύπος στήνει ἀκόμη δι' ἰδίων δαπανῶν μεγαλοπρεπῆ τηλεσκόπια, προετοιμάζων ἡμῖν, τίς οἶδεν, τίνας οὐρανίους ἐκπλήξεις. Ἡ δημοσιογραφία δὲν ἀρκεῖται πλέον εἰς τὴν γῆν! Ἤρχισε νὰ ὑψώνῃ τὰ βλέμματα πρὸς τὸ ἄπειρον — καὶ ποῖος εἰξεύρει ἂν δὲν θὰ εὑρεθῇ ἐπὶ τέλους καὶ ὁ καινοθήρας, ὅστις θὰ κάμῃ ἓν μικρὸν ταξείδιον μέχρι τοῦ Ἄρεως καὶ θὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ τί εἶνε αἱ περίφημοι διώρυγές του, ἂν ὁ πλανήτης οὗτος κατοικῆται καὶ ἂν οἱ κάτοικοί του εἶνε (ὡς εἰκάζει ὁ Φλαμμαριὼν) ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ *ἐλαφρότεροι* ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Γῆς — πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὁμολογῶ ὅτι μέχρι τοῦδε ἐφανταζόμην ὀλίγον δύσκολον.

Σήμερον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐφημερίδων ὑπάρχουν τὰ λεγόμενα τηλεγραφικὰ πρακτορεῖα. Τὰ δύο ἰσχυρότερα ἐν Εὐρώπῃ εἶνε τὸ πρακτορεῖον Χαβᾶς καὶ τὸ πρακτορεῖον Ρέουτερ. Μία μικρὰ διακλάδωσις τοῦ πρώτου φθάνει καὶ μέχρις ἡμῶν. Ἔχουν παντοῦ ἀνταποκριτάς, πολλάκις... (ὄχι ὅλους δυστυχῶς)... ἀδρῶς ἀμειβομένους. Δὲν ὑπάρχει εἴδησις, κάπως ἐνδιαφέρουσα, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ διαβιβάζουν εἰς τὸ πρακτορεῖόν των, ἐπὶ οἱαδήποτε χρηματικῇ θυσίᾳ. Ἀλλ' αἱ ἐφημερίδες, αἱ μεγάλαι ἐφημερίδες, δὲν ἀρκοῦνται εἰς τοῦτο. Ἔχουν τοὺς ἰδιαιτέρους ἀνταποκριτάς των καί, ὅπερ σπουδαιότερον, τὰ *ἰδιαίτερα τηλεγραφικὰ σύρματά των*. Τὸ ἰδιαίτερον σύρμα μιᾶς ἐφημερίδος συνίσταται εἰς τοῦτο. Ἀντὶ ὡρισμένης ἀμοιβῆς παραχωρεῖται εἰς αὐτὴν καθ' ἑκάστην, ἐπὶ τόσην ὥραν, ἡ ἀπὸ μιᾶς πόλεως εἰς ἄλλην γραμμή. Ὁ ἀνταποκριτής της τοποθετεῖται ἐνώπιον τοῦ τηλεγραφικοῦ χειριστήρος καὶ μετὰ μίαν ἢ δύο ὥρας οἱ ἐν Λονδίνῳ π. χ. γνωρίζουν ἀκριβῶς ὅ,τι διατρέχει ἐν Παρισίοις. Ὅσοι ἔρριψαν τελευταίως, προκειμένου περὶ τῶν σκανδάλων τοῦ Παναμᾶ, τὸ βλέμμα εἰς ἀγγλικὴν ἐφημερίδα, θὰ ηὗρον τηλεγραφικῶς εἰς τὰς στήλας της εἰκόνα πολὺ πληρεστέραν τῆς μονομεροῦς καὶ ἀτελοῦς, τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς ἡ ἀνάγνωσις ἑνὸς ἢ δύο γαλλικῶν φύλλων. Γεγονότα, ἐπεισόδια, κρίσεις, σχόλια, ἀπεικονίζοντο εἰς τὰ τηλεγραφήματα τοῦ Βλῶβιτζ μετὰ τῆς τελειότητος στιγμιαίου φωτογραφήματος. Ἀλλ' αἱ ἐφημερίδες δὲν ἀρκοῦνται πλέον εἰς τὸν τηλέγραφον. Ἔχουν καὶ τὸ τηλέφωνόν των. Τὸ πρακτορεῖον Χαβᾶς διατηρεῖ πολύωρον τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ Παρισίων καὶ Βρυξελλῶν. Ἀνεγίνωσκα δὲ τελευταῖον ὅτι ἡ *Βελγικὴ Ἀνεξαρτησία* ἐτοποθέτησεν εἰς τὰ ἐν Βρυξέλλαις γραφεῖά της τὴν τηλεφωνικὴν συσκευήν, τὴν γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα θεατρόφωνον, δι' ἧς, δωρεάν, θὰ παρακολουθῇ τις τὰς παραστάσεις τῶν παρισινῶν θεάτρων!... Θαυμάζετε! καὶ ὅμως ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ *ρεπορτὰζ* δὲν εἶπεν ἀκόμη τὴν τελευταίαν λέξιν του.

Καὶ τί διαγωνισμὸς μεταξὺ τῶν διαφόρων *ρεπόρτερ*, τί ἐπινοήσεις, τί μηχανήματα, τί δόλοι, διὰ νὰ πάρουν πρῶτοι μίαν εἴδησιν, διὰ νὰ ἴδουν πρῶτοι τὸν ἥρωα τῆς ἡμέρας καὶ νὰ συνομιλήσουν μετ' αὐτοῦ, διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν προτεραιότητα τῆς δημοσιεύσεως μιᾶς εἰδήσεως! Ἀληθιναὶ εἰδησεοδρομίαι, ὅπου τὸ γέρας μένει εἰς τὸν εὐρυέστερον, τὸν πολυμηχανώτερον, τὸν ὑπομονητικώτερον, τὸν σωματικῶς εὐρωστότερον πολλάκις. Περὶ τοῦ Ἀρχιβάλδου Φόρβες, τοῦ περιφήμου Ἄγγλου ἀνταποκριτοῦ, ὅστις ἀνήγγειλε τὴν πτῶσιν τοῦ Σεδὰν εἰς Λονδῖνον εἰκοσιτέσσαρας ὥρας πρὶν μάθουν αὐτὴν ἐν Παρισίοις, διηγοῦνται ὅτι κατὰ τὸν ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον ἐπὶ ἓξ μῆνας δὲν ἤλλαξεν ἐνδύματα, ὅταν δ' ἐπὶ τέλους ἐξέβαλεν αὐτά, ὡς ὑποκάμισον κατέπεσεν ὁμοῦ καὶ τὸ δέρμα του. Εἶχεν ἀπογυμνωθῇ ὡς ὄρις! Ἐσχάτως ἀκόμη ὁ ἐν Παρισίοις ἀνταποκριτὴς τοῦ *Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης* Στάγχωπ, αὐτὸς ἐκεῖνος ὅστις παρευρισκόμενος κατὰ τοὺς γάμους τοῦ ἡμετέρου Διαδόχου ἐν Ἀθήναις, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν προτεραιότητα τῆς διαβιβάσεως τῶν τηλεγραφημάτων του, κατέθεσεν εἰς τὸ τηλεγραφικὸν γραφεῖον ἐγγύησιν δεκακισχιλίων φράγκων, δὲν ἐνεβολιάσθη δι' ἰοῦ χολέρας καὶ δὲν ἔζησεν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας εἰς ἓν τῶν νοσοκομείων τοῦ Ἀμβούργου, ἔνθα ἐνοσηλεύοντο χολεριῶντες, διὰ ν' ἀποδείξῃ τὸ λυσιτελὲς τοῦ κατὰ τῆς χολέρας ἐμβολιασμοῦ; Βλέπετε ὅτι ἔχει καὶ τὸ *ρεπορτὰζ* τοὺς ἥρωάς του, τόσον μᾶλλον γνωστοτέρους, ὅσον οἱ ἴδιοι ἥρωες φροντίζουν νὰ ἐπιβάλουν εἰς τὴν κοινὴν ἐκτίμησιν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰ κατορθώματά των. Ἀχιλλεῖς ἅμα καὶ Ὅμηροι.

Τί δὲ σᾶς λέγει πάλιν ὁ ἄλλος Ἀμερικανὸς ἐκεῖνος καινοθήρας, ὅστις, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς εἰσόδου εἰς τὸν νεκρικὸν θάλαμον διασήμου προσώπου, —τοῦ στρατηγοῦ Γρὰντ νομίζω—εἰσέρχεται εἰς αὐτὸν διὰ τῆς καπνοδόχου, τὰ βλέπει ὅλα, ἀνακαλύπτει προσθέτως ἐντὸς τοῦ ὑψηλοῦ πίλου τοῦ ἱερέως καὶ τὸν ἐπικήδειον τὸν ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ ἐκφωνήσῃ οὗτος, τὸν ὑπεξαιρεῖ καὶ τὸν δημοσιεύει εἰς ἔκτακτον παράρτημα, ἐνῷ ὁ αἰδεσιμώτατος, χάσας τὸ χειρόγραφόν του, ἀναγκάζεται νὰ εἴπῃ ὀλίγας λέξεις ἐκ τοῦ προχείρου μόνον πρὸ τοῦ τάφου τοῦ ἐπισήμου νεκροῦ; Ἢ ὁ τρίτος ἐκεῖνος, ὅστις ἀνακαλύπτων εἰς μίαν ὁδὸν τοῦ Σικάγου ἓν πτῶμα, φροντίζει νὰ τὸ ἀποκρύψῃ, λαμβάνει ὅλας τὰς σημειώσεις, συντάσσει τὸ συγκινητικώτατον τῶν ἄρθρων καὶ δὲν ἀναγγέλλει τὸ ἔγκλημα εἰς τὴν ἀστυνομίαν, εἰμὴ ἀφοῦ ἐδημοσιεύθη τὸ φύλλον τῆς ἐφημερίδος τὸ περιέχον τὴν δραματικὴν ἀφήγησιν ὑπὸ τοὺς τίτλους: «Μυστηριώδης δολοφονία ἐν Σικάγῳ. — Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πτώματος ὑπὸ ἑνὸς τῶν συντακτῶν μας». Δικαίως ἐλέχθη περὶ τῶν *ρεπόρτερ* αὐτῶν, ὅτι εἰς ἡμέρας ἐλλείψεως ὕλης, εἶνε ἱκανοὶ ν' αὐτοκτονήσουν — συντάσσοντες ἐκ τῶν προτέρων τὴν διήγησιν τοῦ θανάτου των—διὰ νὰ προσφέρουν μίαν ἐνδιαφέρουσαν εἴδησιν εἰς τὰς ἐφημερίδας των.

Ἐκ τοῦ *ρεπορτὰζ* πάλιν ἰδιαίτερος καὶ σημαντικὸς αὐτοῦ κλάδος εἶνε ἡ συνέντευξις, τὸ *ἰντερβιοῦ*. Τί τεχνάσματα διὰ νὰ πεισθῇ ὁ ἥρως τῆς ἡμέρας νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν βάσανον τῆς ἀναρίσεως αὐτῆς: Ποία κατανάλωσις ἐπιμονῆς, ὑπομονῆς, αὐθαδείας διὰ νὰ συγκατανεύσῃ νὰ δεχθῇ τὸν *ρεπόρτερ*. Τόσον ἐγκλιματίσθη εἰς τὰ νεώτερα ἤθη ἡ συνέντευξις, ὥστε πᾶς ὁπωσδήποτε γνωστὸς πολι-

1 Τέλος. Ἴδε σελ. 129.

τευτής, ἐπιστήμων ἢ λόγιος ἐν Εὐρώπῃ ἔχει ἀφιερώσει ὡρισμένας τῆς ἡμέρας ὥρας, μίαν ἢ δύο, εἰς τὴν ἐνασχόλησιν αὐτὴν τοῦ ν' ἀπαντᾷ εἰς τὰ θέματα καὶ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ παρουσιάζουν πρὸς λύσιν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐφημερίδων. Ὁ Ρενάν, τοῦ ὁποίου ἡ πλήρης θελγήτρου συνομιλία καὶ ἡ πρωτότυπος χάρις εἴλκυον, ὡς τὸ φῶς τὰς πεταλούδας, τοὺς ρεπόρτερ, ἐδέχετο τὸν εἰσερχόμενον φιλοφρονέστατα, τὸν ἐκάθιζε πλησίον του καὶ τὸν ἠρώτα :

— Πές μου, πῶς πληρώνεσαι εἰς τὴν ἐφημερίδα σου ; Μὲ τὸ ἄρθρον ἢ μὲ τὸν μῆνα... Ἂν πληρώνεσαι μὲ τὸ ἄρθρον θὰ σοῦ ὁμιλήσω μισὴ ὥρα, διὰ νὰ πάρῃς τοὐλάχιστον ἑκατὸν φράγκα. Ἂν μὲ τὸν μῆνα, τότε δὲ σὲ μέλει πολὺ καὶ διὰ τὴν ἔκτασι. Θὰ σὲ κρατήσω ὀλίγα μόνον λεπτά.

Δυστυχῶς ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες δὲν δέχονται τοὺς καινοθήρας μὲ τὴν φιλομειδῆ αὐτὴν συγκατάβασιν τοῦ γηραιοῦ φιλοσόφου καὶ πολλάκις τοὺς ἀποπέμπουν μετὰ σκαιότητος σκληρᾶς... Οἱ καινοθῆραι τοὺς ἐκδικοῦνται δημοσιεύοντες κατὰ πλάτος καὶ μῆκος εἰς τὰς ἐφημερίδας των τὴν σκηνὴν τῆς ἀποπομπῆς. Τί τοὺς μέλει ; Δι' αὐτοὺς τὸ πᾶν εἶνε νὰ ἑτοιμάσουν μίαν στήλην, τὴν ὁποίαν ν' ἀναγνώσῃ μὲ κνισμὸν περιεργείας ὁ πρωϊνὸς ἢ ὁ ἑσπερινὸς ἀναγνώστης.

Ὁ ἑλληνικὸς τύπος, καίτοι νέος, παρέλαβεν οὐχ ἧττον ὅλας σχεδὸν τὰς τελειοποιήσεις τῆς συγχρόνου δημοσιογραφίας· τὸ ρεπορτὰζ ἀνθεῖ καὶ ἐν αὐτῷ ἀμερικανικώτατα. Ἔχει δὲ καὶ ἡ ἑλληνικὴ καινοθηρία τὴν χρυσῆν βίβλον της· καὶ εἶνε γνωστός, ἂν ὄχι ἐξακουστός, ὁ δημοσιογράφος, ὁ ἀναβὰς εἰς τὸ ἀερόστατον τοῦ Ἰταλοῦ ἀεροπόρου Σπελτερίνη, ὁ συγκοιμηθεὶς μετὰ καταδικασμένου εἰς θάνατον τὴν προτεραίαν τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως, ὁ ἐμβολιασθεὶς διὰ κωχίνης καὶ ὑποστὰς ἀρόβως τὸν ἐξ αὐτῆς πυρετόν, ἔχετε δ' ἐνώπιόν σας τὸν δημοσιογράφον, ὅστις, παραστὰς εἰς τὴν πρωϊνὴν ἐξέγερσιν τοῦ ἠθοποιοῦ Κοκλέν, (διότι εὑρισκόμενος εἰς τὴν κλίνην του ἠξίωσε νὰ τὸν δεχθῇ ἡ σύγχρονος αὐτὴ δόξα), παρηκολούθησεν ὑπομονητικῶς τὸ ξύρισμά του, ἤκουσε τὸ ἀτελείωτον κατηγορητήριόν του κατὰ τῆς ἀμουσίας τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας καὶ ἐνωτίσθη μετὰ ῥρίκης τὴν ἀπειλήν του, ὅτι ἂν ὁ βασιλεὺς δὲν τὸν ἐκάλει ἐντὸς ἡμισείας ὥρας θὰ ἔρευγεν ἐξ Ἀθηνῶν χωρὶς νὰ τὸν ἰδῇ. Εὐτυχῶς ὁ βασιλεὺς εἶχε καὶ πάλιν τὴν ἀγαθὴν ἔμπνευσιν νὰ σώσῃ τοὺς ὑπηκόους του ἀπὸ τὸ φοβερὸν δυστύχημα. Ὁ ὑποστὰς τὸ petit lever τοῦ Κοκλὲν δὲν εἶχε καταλίπει τὴν ὀλιὰν τῆς θύρας τοῦ μεγάλου ἠθοποιοῦ, ὅτε παρουσιάζετο ἀνακτορικὸς διαγγελεὺς ἐντεταλμένος νὰ καλέσῃ τὸν Μέγαν Κοκλὲν εἰς τὸ Παλάτιον... Ἐὰν τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπεισόδιον δὲν ἦτο προσωπικόν, θὰ προσεκάλουν ὑμᾶς ν' ἀποκαλυφθῆτε ἐνώπιον τῶν ἡρώων τούτων τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ τύπου. Εἶνε οἱ πρωτομάρτυρες τοῦ ρεπορτάζ.

Πῶς γράφεται μία ἐφημερίς, ἴσως δύσκολον θὰ ἦτο νὰ εἴπω ἐνταῦθα. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐχεμύθεια μ' ἐμποδίζει καὶ οἱ πολλοὶ τῶν συναδέλφων μου δὲν θὰ μοῦ ἐσυγχώρουν πιθανῶς τὴν ἀποκάλυψιν αὐτὴν τῶν δημοσιογραφικῶν χυτρῶν, ὅπου παρασκευάζονται τὰ ποικίλα καὶ παντοειδῆ ἐδέσματα, τὰ παρατιθέμενα καθ' ἑκάστην εἰς πνευματικὴν πανδαισίαν τοῦ δημοσίου... Τὰ ἀποκαλυπτήρια ταῦτα θὰ ἐκινδύνευον νὰ δείξουν εἰς τοὺς ἀθωοτέρους τῶν ἐνταῦθα παρευρισκομένων ἀναγνωστῶν ἐφημερίδων, μεταξὺ ἄλλων ὅτι ἡ ἀγανάκτησις, τὸ μένος, τὸ ἱερὸν πῦρ, τὸ διαπνέον ἓν ἄρθρον, πᾶν ἄλλο ἢ τὴν ἀληθῆ τοῦ δημοσιογράφου κατάστασιν, κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν γράφει τὸ ἄρθρον, ἐκφράζουν. Ποσάκις γελῶν, εὔθυμος, κατόπιν καλοῦ γεύματος, τοῦ ὁποίου οἱ ἀτμοὶ περιβάλλουν διὰ ροδίνης νεφέλης αἰσιοδοξίας τὰ πέριξ ἀντικείμενα, ὁ δημοσιογράφος δὲν κλαίει ὡς ὁ Ἱερεμίας τὴν τύχην τῆς δῆθεν πιπτούσης πατρίδος ; Ποσάκις δὲν ἔπλεξε μετὰ συγκινήσεως τὸ ἐγκώμιον νεκροῦ, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται καμμίαν θλῖψιν διὰ τὸν θάνατόν του ; Πόσας φορὰς δὲν ἀπήντησεν εἰς ἐπίθεσιν, βαθέως θίξασαν αὐτόν, μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη καὶ προσπαθῶν ὑπὸ τὰ ῥόδα τῆς εὐθυμίας νὰ κρύψῃ τὴν ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ βέλους αἱμάσσουσαν πληγήν ; Δὲν λέγω ὅτι οἱ δημοσιογράφοι εἶνε ἀναίσθητοι καὶ ὅτι ὅσα γράφουν τὰ γράφουν ἄνευ εἰλικρινείας καὶ χωρὶς πεποίθησιν... Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀξίωσις νὰ αἰσθάνωνται ὅ,τι γράφουν μέχρι τῶν βαθυτάτων τῆς καρδίας μυχῶν, ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσετε ὅτι εἶνε κάπως ὑπερβολική. Ὅπως οἱ χειρουργοὶ τὰς ἐπιτυχεστέρας ἐγχειρήσεις των τὰς κάμνουν ψυχροὶ καὶ ἄνευ συγκινήσεως, καὶ οἱ ἠθοποιοὶ τὰ καλλίτερα μέρη παίζουν ἄνευ συγκινήσεως ὑποκειμενικῆς, οὕτω καὶ εἰς τὸν τύπον τὰ μᾶλλον ἠγανακτημένα ἄρθρα συντάσσονται ἄνευ ἀγανακτήσεως, αἱ δηκτικώτεραι ἐπιθέσεις ἄνευ θυμοῦ καὶ αἱ γλαφυρώτεραι περιγραφαὶ ἄνευ περιεργείας.

Ἀλλ' ἡ δημοσιογραφία κατήντησεν ἐλαφρά, νευρική, ἐπιπολαία, λέγουν οἱ θαυμασταὶ τοῦ «παλαιοῦ καλοῦ καιροῦ», οἱ ἐνθυμούμενοι τὰς ἐφημερίδας τῆς ἄλλοτε, τὰς βαρείας, ἐπισήμους καὶ ὀλίγον δυσπέπτους... Ἡ δημοσιογραφία ἔγεινεν ὅ,τι ἠμπορεῖ. Μήπως καὶ ἡ κοινωνία τῆς σήμερον δὲν εἶνε διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν παλαιὰν καὶ μήπως ὅλα τὰ πράγματα δὲν μεταβάλλονται εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ; Σέβομαι τὴν παλαιάν, εὐσυνείδητον, σοβαρὰν δημοσιογραφίαν, ἥτις παρεῖχεν εἰς ἡμᾶς πολιτικὰ ἄρθρα καλῶς μελετημένα, ἐξαντλοῦντα τὸ θέμα, συζητητικά, ἐνίοτε καὶ πειστικὰ ἀκόμη, φιλολογικὰς ἢ φιλοσοφικὰς πραγματείας, πλήρεις κοινοτοπιῶν ἴσως, ἀλλ' ὁπωσδήποτε μετὰ πολλῆς σοβαρότητος διατυπωμένων. Ἀλλ' ἡ πυρετώδης, ἡ ἀτμήλατος, ἡ ἠλεκτροκίνητος ζωὴ τῆς σήμερον ἔχει ἄλλας ἀπαιτήσεις. Πρὸς τὰ ἰδεώδη ταῦτα ἀσυνειδήτως καὶ ἀνεπιγνώστως τείνει καὶ ὁ ἑλληνικὸς τύπος. Τὰ τρία τέταρτα τοῦ χώρου ἑκάστης ἐφημερίδος κατέχονται ἤδη ὑπὸ τῶν γεγονότων. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν προωδεύσαμεν ἀκόμη ἀρκούντως εἰς τὴν εὐσυνειδησίαν, ὥστε τὰ γεγονότα νὰ εἶνε ὅμοια εἰς πάσας τὰς ἐφημερίδας. Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ ποθητὴ αὐτὴ ἐποχή... Μικρὸν μέρος μόνον πλέον κατέχεται ἀπὸ τὰ περὶ αὐτῶν σχόλια, φροντίζομεν δὲ καὶ εἰς τὰς κρίσεις μας αὐτὰς νὰ δίδωμεν χαρακτῆρα χρονογραφικόν. Ὅταν καὶ ὁ τηλέγραφος ἀρχίσῃ νὰ παίζῃ ὀλιγώτερον μετριόφρον μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, αἱ πληροφορίαι θὰ ἐκταθοῦν περισσότερον καὶ θὰ ἰδῆτε ὅτι ἡ θέσις τῆς ἀρθρογραφίας θὰ περιορισθῇ ἀκόμη περισσότερον. Τὸ ρεπορτὰζ θὰ καταλύσῃ τότε τὰς ἐφημερίδας ἀπὸ τῆς θέσεως τῶν κυρίων ἄρθρων μέχρι τῆς τελευταίας σελίδος, ὅπου συσσωρεύονται αἱ ἀγγελίαι.

ΤΟ ΓΑΣΤΟΥΡΙ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Μόνον τὰς ἀγγελίας δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐκθρονίσῃ. Εἶνε ἡ δύναμις, τὸ αἷμα τῶν ἐφημερίδων. Ὦ! ὄχι τῶν ἑλληνικῶν, αἱ ὁποῖαι διαμορισθεῖσαι ἐν εἴδει ἐργολάβων διαγωνιζομένων εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν τὰς ὀλίγας ἀθλίας χιλιάδας, τὰς ὁποίας τὸ ἑλληνικὸν ἐμπόριον διαθέτει εἰς αὔξησιν τοῦ κύκλου τῶν πελατῶν του. Ἡ ἀγγελία κυρίως ἡγεμονεύει εἰς τὰ ἀγγλικὰ καὶ τὰ ἀμερικανικὰ φύλλα. Εἰς αὐτὰ δὲν περιορίζεται εἰς τὴν γ' καὶ τὴν δ' σελίδα, ὅπως εἰς τὰ φύλλα τοῦ ἄλλου κόσμου. Κυριαρχεῖ ἀπὸ τὴν α' σελίδα. Γνωρίζετε τί εἶνε τὰ εἰσοδήματα μερικῶν ἐφημερίδων ἐκ τῶν ἀγγελιῶν ; Θὰ ἠχρόμην εἰς ἕκαστον ἀπὸ τοὺς εὐμενεῖς ἀκροατάς μου νὰ εἶχε τὸ ἑκατοστὸν αὐτῶν δι' ἓν καὶ μόνον ἔτος. Οἱ Τάιμς κερδίζουν ἐτησίως ἐκ τῶν ἀγγελιῶν των 10—15 ἑκατομμύρια φράγκα. Τοῦτο ἐξηγεῖ πῶς ἑκάστη τῶν 60 ἀρχικῶν μετοχῶν τῶν ἱδρυτῶν τοῦ παγκοσμίου φύλλου ἐλάβεν ἐφέτος εἰς μέρισμα 125,000 φράγκα,—ὅσον ἴσως δὲν θὰ ἐπωλοῦντο ὅλαι ὁμοῦ αἱ ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες.

Εἰς τὸν ἑλληνικὸν τύπον ἀνήκει ἀποκλειστικῶς ἡ τιμὴ τῆς καθιερώσεως ἰδιαιτέρου εἴδους ρεκλάμας, τῆς προσωπικῆς καὶ ἀνωφελοῦς, ἂν θέλετε ρεκλάμας, ἥτις διαθρύπτει τὴν περιωρισμένην ματαιοδοξίαν μερικῶν, δὲν ἐξέρχεται ὡρισμένου κύκλου καὶ χρησιμεύει ὡς δόξα πρόχειρος εἰς ὅσους θέλουν νὰ αἰσθανθοῦν καὶ τοὺς νυγμοὺς τοῦ γλυκυπίκρου τούτου συναισθήματος, τοῦ εἰς τόσον ὀλίγους προσιτοῦ. Ἔρχεται κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν ; Θὰ φροντίσῃ νὰ τὸ δημοσιεύσῃ εἰς μίαν ἢ δύο ἐφημερίδας μὲ τὰ ἀνάλογα κοσμητικὰ ἐπίθετα. Ἀπῆλθε χάριν ἀναψυχῆς εἰς τὴν Αἴγιναν ἢ τὰ Μέθανα ; Πρέπει καὶ αὐτὸ νὰ γείνῃ γνωστὸν εἰς τὸ κοινόν. Ἐὰν ἠρραβωνίσθη ἢ ὑπανδρεύθη, τότε εἶνε ἀδύνατον νὰ διαφύγετε τὴν γνῶσιν τοῦ πράγματος. Θὰ μάθετε τί εἶνε ἡ μνηστή του. Ἂν εἶνε πλουσία, ἡ ἐφημερὶς θὰ φροντίζῃ νὰ τὴν χαρακτηρίζῃ ὡς «πολύφερνον». Ἐὰν εἶνε πτωχή, ἡ πενία εἶνε ἀρετὴ καὶ θὰ κρύπτεται ὑπὸ τὸ σεμνὸν ἐπίθετον τῆς «εὐ ἠγμένης». Ἐὰν εἶνε ἄσχημος θὰ εἶνε διὰ τὴν ἐφημερίδα «ἀγαθή». Συνήθως δὲ θὰ ἔλαχε τὸ γένος ἐκ διακεκριμένης οἰκογενείας. Οὕτως ὥστε ἀναγνώσκων τὰς περὶ γάμων εἰδήσεις τῶν ἐφημερίδων, μοῦ ἔρχεται πολλάκις ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐρωτήσω ἂν οἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς διακεκριμένας οἰκογενείας μένουν ἐν Ἑλλάδι ὅλοι ἄγαμοι.

Ὁ ἑλληνικὸς τύπος προώδευσε ; Τίς ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἀρνηθῇ ; Ὅσοι ἐνθυμοῦνται τὰς πρὸ εἰκοσαετίας ἐφημερίδας δὲν θὰ μὲ διαψεύσουν. — Αἱ ἐφημερίδες

ἐκεῖναι συνετάσσοντο χάριν ὡρισμένου κύκλου ἀνθρώπων, ἀνεγινώσκοντο ὅλως οἰκογενειακῶς, ἄνευ ἐνδιαφέροντος καὶ περιεργείας, περιωρισμένην δ' ἐξήσκουν ἐπιρροήν. Καὶ πῶς ἄλλως; Ἡ *Ταχύπτερος Φήμη*, ὡς κουρασμένη ἀτμομηχανὴ σιδηροδρόμου, ὑπερβολικῶς φορτωμένου, δὲν κατώρθωνε νὰ συγκεντρώσῃ ἐπὶ τῶν πιναρῶν πτερῶν της παρὰ ἡμέρας ὁλοκλήρους, ἀφ' ὅτου συνέβησαν, τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας. Ἡ *Αὐγὴ* δὲ ἐνόμιζεν ὅτι ἐξήγειρε τὴν κοινὴν συνείδησιν, ὅταν μὲ μυστηριῶδες ὕφος κατήγγελλεν εἰς τὸ κοινὸν μίαν βασιλικὴν προδοσίαν ὡς ἑξῆς: «Ὁ ἐξ Αὐστρίας φάκελλος ἔφερε χθὲς σπουδαιότατα νέα διὰ τὸν βασιλέα. Πολλὰ λέγονται». Ὅταν ἐξεδόθη ἡ πρώτη ἡμερησία ἐφημερίς, τὰ δημοσιογραφικὰ χρονικὰ ἐσημείωσαν ἀληθῆ ἐπανάστασιν. Τὸ πρῶτον φύλλον αὐτῆς ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ τυπογραφικοῦ πιεστηρίου δύο ὁλόκληρα ἡμερονύκτια, ὡς ἂν ἐδίσταζε νὰ προβῇ εἰς τὸ ἀποφασιστικὸν βῆμα, ἀλλ' ἡ βραδύτης ὀλίγον παρετηρήθη, ἀφοῦ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης αἱ νωπότεραι εἰδήσεις, αἱ παρατιθέμεναι εἰς τὸ κοινόν, εἶχον διαμείνει τέσσαρας ἢ πέντε ἡμέρας τοὐλάχιστον εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων, γραφεῖα κείμενα εἰς τὸ βάθος αὐλῶν ἀνηλίων καὶ ὑπόπτου καθαριότητος, συνεχομένων μετὰ τοῦ τυπογραφείου, τοῦ ὁποίου ὁ ἀρχιεργάτης ἦτο πολλάκις καὶ διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος.

Καὶ μὴ σᾶς φανῇ παράδοξον. Αὐτὸς ὁ ὁμιλῶν τὴν στιγμὴν ταύτην ἐνθυμεῖται ὅτι πρὸ δεκαετίας περίπου τὸ δημοσιογραφικόν του στάδιον ἤρχισεν, ὡς ἐρασιτέχνης, εἰς ἐφημερίδα, τῆς ὁποίας ὁ διευθυντὴς διέκοπτε σοβαρώτατον ἄρθρον περὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ Βίσμαρκ ἢ τοῦ Κουμουνδούρου διὰ νὰ κινήσῃ τὸ πιεστήριον ἢ νὰ φέρῃ τὰ φύλλα τῆς ἐφημερίδος του εἰς τοὺς συνδρομητάς.

Σήμερον ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων προώδευσεν ἀρκετὰ εἰς τὸν δημοσιογραφικὸν κόσμον, ὥστε τὸ πρόσωπον τοῦ ἀρχισυντάκτου καὶ τοῦ διανομέως ἢ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῆς μηχανῆς, τῆς κινούσης τὰ πιεστήρια, νὰ μὴ συγχέωνται, ἡ εἰδικότης δ' ἀνεπτύχθη τόσον, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἰδιαίτερος πολιτικὸς ἀρθρογράφος, ἄλλος χρονογράφος, τρίτος συντάκτης τῶν πρακτικῶν τῆς Βουλῆς, δύο ἢ τρεῖς συλλέκται εἰδήσεων, εἷς ἢ δύο μεταφρασταὶ καὶ ὁλόκληρον ἐπιτελεῖον ἐκτάκτων συντακτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐνισχύουσι τὴν κυρίαν σύνταξιν καὶ ἀντὶ ἠθικῶς τινων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀμοιβῶν, ἀναλαμβάνουν νὰ γράφουν ἄρθρα τινὰ ἐπὶ εἰδικῶν θεμάτων. — Εἶνε ἀληθές, ὅτι πολλάκις ὁ πολιτικὸς συντάκτης καταλαμβάνεται ἀπὸ τὸν κνισμὸν ν' ἀναμορφώσῃ τὸ θέατρον ἢ τὴν φιλολογίαν, ἐλλείψει ὅλης τὸ διαφορογραφικὸν ἀρθρίδιον τοῦ καινοθήρα δημοσιεύεται εἰς ἐπιφανῆ θέσιν κυρίου ἄρθρου καὶ ὁ πρακτικογράφος τῆς Βουλῆς, ἀργοῦντος τοῦ κοινοβουλίου, ἀσχολεῖται εἰς μετάφρασιν τῆς ἐπιφυλλίδος, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀπληρώτων ὑπογείων τῆς ἐφημερίδος, ἀλλὰ πάντες οὗτοι ἔχουν τοὐλάχιστον τὰ στοιχειώδη προσόντα διὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν ἐκτελοῦν.

Δὲν ἀναλαμβάνω νὰ συγκρίνω τοὺς κολοσσοὺς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου πρὸς τοὺς Δαυΐδ, τοὺς ἄνευ μέσων σχεδόν, ἄνευ κεφαλαίων, μὲ μόνην τὴν σφενδόνην ἀνὰ χεῖρας ἀναλαβόντας νὰ πραγματοποιήσωσι τὸ ὄνειρον τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ τύπου. Πολλὰ μᾶς χρειάζονται ἀκόμη, πολλὰ ἐλλείπουν — καὶ ἰδίως ἡ ζωηροτέρα ὑποστήριξις τοῦ κοινοῦ, ἥτις θὰ βελτιώσῃ τὸν τύπον καὶ θὰ χειραφετήσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῶν πολιτικῶν ἐπιδράσεων ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ τὸν καταστήσῃ ἀληθῆ καὶ πανίσχυρον τῆς κοινῆς γνώμης ἀντιπρόσωπον. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀναλογισθῇ τις ὁποία ἦτο ἡ ἐφημερὶς πρὸ δεκαετίας καὶ ὁποία εἶνε σήμερον, εἶνε ἠναγκασμένος σχεδὸν νὰ θαυμάσῃ τὸν διανυθέντα δρόμον. Οἱ μεμψίμοιροι ἢ οἱ πολὺ φιλοπρόοδοι, ἀδιάφορον, δὲν ἀρκοῦνται εἰς ὅ,τι ἐπετελέσθη καὶ ὀνειρεύονται ἐν Ἀθήναις τοὺς *Τάιμς* ἢ τὸν γαλλικὸν *Χρόνον*. Ἐὰν αὔριον τυχὸν τοιαῦται ἐφημερίδες ἤρχιζαν νὰ ἐκδίδωνται ἐν Ἀθήναις, εἶμαι βέβαιος ὅτι οὐδεὶς τῶν συναδέλφων μου θὰ δυσηρεστεῖτο. Δυστυχῶς αἱ ἐφημερίδες, ὅπως ὅλα τὰ πράγματα, ἔχουν ἀνάγκην δεδομένων συνθηκῶν πρὸς ἀνάπτυξιν, χωρὶς δὲ θερμότητα καὶ ὑγρασίαν, καμμία βλάστησις καὶ καμμία θαλερότης — οὐδὲ θαλερότης φύλλων δημοσιογραφικῶν ἑπομένως δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

Δὲν θὰ καταλήξω τὸν λόγον, ὑπὲρ τὸ δέον ἤδη παραταθέντα, χωρὶς ν' ἀναιρέσω ψευδῆ ἰδέαν ἐπικρατοῦσαν, ἐν Εὐρώπῃ ἰδίως, περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου. Οἱ ξένοι, οἱ γράφοντες περὶ τῆς ἡμετέρας δημοσιογραφίας, δανειζόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ εἷς τὰς πληροφορίας τοῦ ἄλλου, ἔχουν ὅλοι τὴν μανίαν νὰ φαντάζωνται ὅτι ἔχομεν πολλὰς ἐφημερίδας. Εἰς στατιστικὴν περὶ τύπου, δημοσιευθεῖσαν εἰς βιβλίον τοῦ 1892, αἱ Ἀθῆναι προικίζονται μὲ 21 ἐφημερίδας, ἐνῷ ἔχουν μόνον ὀκτὼ ἢ δέκα, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἡμεροβίων ἢ λαθροβίων, ἡ Σῦρος μὲ 5, ἐνῷ τακτικῶς ἐκδιδομένην ἐγὼ γνωρίζω μίαν μόνην, αἱ Πάτραι ὀκτώ, ἐνῷ τακτικῶς δημοσιευομένην ἔχουν καὶ αὐταὶ μίαν κτλ. Ἂν θέλετε καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων ἀπὸ τὸν ἀλλοδαπὸν συντάκτην τῆς στατιστικῆς αὐτῆς, ἀκούσατέ τον. Εἶνε περίεργος: «Φύλλα κομματικὰ (λέγει) ἕτοιμα εἰς ἐπίθεσιν καὶ ἄμυναν, ἰδίως κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν, αἱ ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες ἀναγκαίως ἀκολουθοῦν τὰς τύχας τοῦ κόμματός των. Εἰς τὰ ἡμιεπίσημα φύλλα εὑρίσκει τις μερικοὺς δημοσιογράφους κερδίζοντας 300—500 δραχμὰς κατὰ μῆνα. Ἀλλὰ συνήθως αἱ ἐμπνεύσεις προέρχονται ἄνωθεν. Οἱ ἀληθεῖς συντάκται εἶνε ἄνδρες πολιτικοί, βουλευταί, πρωθυπουργοί, πρώην ὑπουργοὶ ἢ πρώην ὑπάλληλοι. Ἀντιπολιτευόμεναι ἢ συμπολιτευόμεναι αἱ ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες ἔχουν ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν συνδρομῶν καὶ πωλήσεως φύλλων, ὅσος ἀρκεῖ διὰ νὰ φυτοζωοῦν. Ἐξαγγέλλονται καθ' ὁδὸν ὑπὸ παιδίων». Ἡ εἰκὼν τοῦ τύπου δὲν εἶνε ἀκριβεστέρα τῆς στατιστικῆς. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ ἑλληνικὸς τύπος δὲν πλέει εἰς τὸν χρυσόν. Ἔχω δὲ ἰσχυροὺς λόγους νὰ πιστεύω ὅτι τὰ κέρδη τῶν συντακτῶν τῶν ἐφημερίδων δὲν ὑπερβαίνουν συχνὰ τὰς 500 δραχμὰς κατὰ μῆνα, τὰς ὁποίας ὁ ξένος συγγραφεὺς ὁρίζει εἰς τοὺς Ἕλληνας δημοσιογράφους ὡς τὸ ἰδεώδες τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων. Ἀλλ' εἰς

τόπον, ὅπου οἱ ὑπουργοὶ λαμβάνουν 800 δραχμὰς κατὰ μῆνα διὰ νὰ ὑβρίζωνται ἀπὸ τοὺς δημοσιογράφους — θὰ ἦτο ἴσως ἄδικον οἱ δημοσιογράφοι νὰ κερδίζουν περισσοτέρας ἀπὸ 500 διὰ νὰ ὑβρίζουν τοὺς ὑπουργούς. Ὅτι αἱ ἐφημερίδες εἶνε κομματικαὶ εἶνε ἀληθές. Ἀλλ' ὑπάρχει ἀρά γε Ἕλλην, μὴ ἔχων κομματικὰς συμπαθείας; Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι οὔτε συντάσσονται, οὔτε διευθύνονται ἀπὸ πολιτευτὰς ἢ πρώην ὑπαλλήλους. Πολλοὶ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν θὰ εἶχον τὴν ὄρεξιν ἢ τὴν ἱκανότητα νὰ διευθύνουν ἢ νὰ συντάσσουν σήμερον μίαν ἐφημερίδα, ἥτις βιομηχανικὴ ἅμα καὶ πνευματικὴ ἐπιχείρησις ἀπαιτεῖ τοὐλάχιστον ἰδιάζουσάν τινα νοημοσύνην καὶ ἀφοσίωσιν, μὴ μεριζομένην μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν φροντίδων τῆς ἐφημερίδος . . . Κατὰ τοῦ ὅτι αἱ ἐφημερίδες διαλαλοῦνται καθ' ὁδὸν ὑπὸ μικρῶν ἐφημεριδοπωλῶν δὲν ἔχω νὰ διατυπώσω καμμίαν ἀντίρρησιν. Αὐτὸ εἶνε ἀληθὲς — καὶ εἶνε τὸ μόνον ἀληθὲς ἐκ τῶν πληροφοριῶν τοῦ ξένου συγγραφέως.

Κυρίαι καὶ κύριοι,

Νομίζω ὅτι ἐφάνην εἰλικρινής. — Δὲν ἔδειξα ὑπερβολικὴν μετριοφροσύνην εἰς βάρος τοῦ τύπου καὶ ἐξῆρα θαρραλέως τὰ μεγάλα αὐτοῦ πλεονεκτήματα. Προσεπάθησα νὰ διαγράψω ἐνώπιον ὑμῶν τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἡ ἐφημεριδογραφία διαδραματίζει εἰς τὴν ἐποχὴν ἡμῶν, τὴν κίνησιν τῆς ὁποίας χρησιμεύει ὡς κέντρον, τὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν ἀκτινοβολεῖ πέριξ αὐτῆς. Δὲν ἀπέκρυψα εἰς ὑμᾶς καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτῆς τε καὶ τῶν ἐφημεριδογράφων. Τοὐναντίον, διεξεδίκησα καὶ ταῦτα ἐνώπιόν σας ὡς ἀναγκαῖον κακόν. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπεκαλέσθην κἂν τὴν ἐπιείκειάν σας.

Ὑπάρχει ἐν τούτοις ἓν ἐλάττωμα τῶν δημοσιογράφων, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ζητήσω ὅλην σας τὴν συγκατάβασιν.

Εἶνε τὸ ἐλάττωμα μερικῶν ἐξ αὐτῶν νὰ ὁμιλοῦν δημοσίᾳ. — Ἂν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τοὺς τὸ συγχωρήσετε — τοὐλάχιστον περιορίσατε τὴν ὀργήν σας κατὰ τῶν κυρίως ἐνόχων καὶ μὴ περιλάβατε εἰς αὐτὴν ὁλόκληρον τὸν τύπον.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

Η ΖΩΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΝΟΟΜΑΝΤΕΙΑ

Καμμιὰ τριανταριὰ ἐτῶν. Ὀφθαλμοὶ περικομμένοι ἀπὸ τὰς μακρὰς ἀγρυπνίας· γένειον μικρὸν ξανθόν· μέτωπον εὐρύ, ἐξωγκωμένον. Μαθηματικὸς χωρὶς δίπλωμα, θεωρητικός, φιλόσοφος, οὐτοπιστής. Κατέγειεν ὀλίγον εἰς τὸ ζήτημα τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου καὶ τοῦ πηδαλίου τοῦ ἀεροστάτου· τὸ πρῶτον τὸ ἐγκατέλειψεν ὡς ἄλυτον· τὸ δεύτερον νομίζει ὅτι τὸ ἔλυσεν, ἐπινοήσας νέον ἀεροπόρον κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ περιγραφομένου εἰς τὸν Ρωβύρον τὸν Κατακτητὴν τοῦ Ἰουλίου Βέρν. Ὅποτε τοῦ τύχουν παράδες, θὰ ἐφαρμόσῃ, λέγει, τὸ στάδιόν του καὶ θὰ δοξασθῇ. Πρὸς τὸ παρὸν κάμνει προγυμνάσεις μαθηματικῶν καὶ καταγίνεται εἰς διαφόρους μικροτέρας ἀνακαλύψεις μαθηματικάς, μηχανικάς, χημικάς. Οἱ φίλοι του, οἱ ὁποῖοι ἀγαποῦν τὴν συναναστροφήν του διὰ τὰς ποικίλας γνώσεις του καὶ διὰ τὸ παράδοξον πνεῦμά του, τὸν ὀνομάζουν Ἀρχιμήδην. Ἀλλὰ τὸ ἀληθές του ὄνομα εἶνε Κίμων Σωτηρίου.

Καὶ ἀπόψε ὁ Κίμων ἀγρυπνεῖ. Ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν τελευταίαν ἑσπερίδα, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ νοομάντις Κούμβερλανδ, καὶ καθήσας πρὸ τῆς ξυλίνης του τραπέζης, σκεπασμένης ἀπὸ χαρτία λαδωμένα γεμάτα ἐξισώσεις, ἤρχισε νὰ σκέπτεται. Εἶνε ἀργά, πλησιάζει νὰ ἐξημερώσῃ καὶ ἀκόμη σκέπτεται. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνοίγει τὴν Φυσιολογίαν τοῦ πνεύματος τοῦ Πωλὰν (ἓν βιβλίον-ἐγκόλπιον, εἶδος πανακείας πνευματικῆς) καὶ διαβάζει κανένα παράγραφον ἢ χαράσσει μὲ τὸ μολυβδοκόνδυλον διαγράμματα ἀκατανόητα καὶ λέξεις συγκεκομμένας. Θὰ τὸ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς νοομαντείας ὁ Κίμων, εἶνε ἀδύνατον! Ἔχει τὴν βεβαιότητα ὅτι οὔτε ἴχνος ἀγυρτείας χωρεῖ εἰς τὰ πειράματα τοῦ Κούμβερλανδ. Τὴν νοομαντείαν τὴν θεωρεῖ ἁπλῶς ὡς θαῦμα, ἀφ' οὗ κατὰ τὴν βουδδίζουσαν θεοσοφίαν, ἡ ὁποία εἶνε ἡ θρησκεία του, θαῦμα εἶνε ἡ ἐφαρμογὴ φυσικοῦ νόμου ἀνωτέρου, ἀγνώστου εἰς τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους. Τὸν φυσικὸν τοῦτον νόμον, ὁ ὁποῖος πιθανὸν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἰδιοφυᾶ καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐμπνευσμένον νοομάντιν νὰ μὴν εἶνε ἀκόμη καθολοκληρίαν ἀποκεκαλυμμένος, πρόκειται τώρα νὰ ἐξιχνιάσῃ ὁ Κίμων. Ἔχει ὡς δεδομένα τὰ πειράματα, εἰς τὰ ὁποῖα παρευρέθη, — ἀνευρέσεις κεκρυμμένων πραγμάτων καὶ μαντείας λέξεων ἐνδιαθέτων, — καὶ μίαν νύξιν θεωρητικὴν μικράν, τὴν ἀρχὴν τὴν τεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κούμβερλανδ, ὅτι δηλαδὴ πᾶσα ἔννοια παροῦσα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἀνταποκρίνεται εἰς νευρομυϊκὰς κινήσεις, ἢ μᾶλλον ἐξωτερικὰς ἀλλοιώσεις ὡρισμένας, τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἀντιληφθῇ χεὶρ ἐξησκημένη ἢ καὶ ὀφθαλμός. Τὴν ἀρχὴν ταύτην τὴν ἐβασάνισεν ἐπὶ πολὺ ὁ Κίμων καὶ τὴν εὗρεν ἀπολύτως ἀληθῆ. Μόνον τὸ ἁπλούστατον καὶ κοινῶς παρατηρημένον γεγονός, ὅτι μεταβάλλεται ἐπὶ τὸ ἱλαρώτερον ἢ μελαγχολικώτερον, ἐπὶ τὸ ταπεινότερον ἢ ὑψηλότερον ἢ φυσιογνωμία τοῦ διανοουμένου φαιδρόν τι ἢ λυπηρόν, ὑλικὸν ἢ αἰθέριον, μόνον τὸ φαινόμενον τοῦτο δύναται νὰ πείσῃ τὸν προχωροῦντα ἐκ τῶν ἁπλουστέρων εἰς τὰ συνθετώτερα, ὅτι ἡ μελέτη τῶν ἐξωτερικῶν ἀλλοιώσεων δύναται νὰ ὁδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὴν μαντείαν τοῦ ἐνδιαθέτου. Τούτου τεθέντος, τὸ ζήτημα βλέπετε ἁπλουστεύεται σημαντικῶς. Πρόκειται δηλαδὴ μόνον νὰ εὑρεθῇ ὁ τρόπος, ἡ μέθοδος τῆς πρακτικῆς ἐξασκήσεως τοῦ μάντεως. Περὶ τούτου ἐρωτώμενος καὶ αὐτὸς ὁ Κούμβερλανδ, τίποτε θετικὸν καὶ ὡρισμένον δὲν θὰ εἶχε νὰποκριθῇ. Τὸ μυστικὸν τοῦ Κούμβερλανδ εἶνε ἡ ἰδιοφυία του, ὅπως καὶ τοῦ Λαβάτερ, ὁ ὁποῖος μεθ' ὅλα του τὰ συγγράμματα εἰς κανένα τῶν ἀναγνωστῶν του δὲν ἐδυνήθη νὰ μεταδώσῃ τὴν φυσικὴν ἐκείνην εὐστοχίαν, δι' ἧς ἐκεῖνος κατενοεῖ τὸν χαρακτῆρα ἐκ τῆς φυσιογνωμίας. Ἡ σύγκρισις αὕτη ἐπροξένησε πολλὴν βαρυθυμίαν εἰς τὸν Κίμωνα. Ἂν δὲν εἶχε γεννηθῇ, μὲ ποίαν μελέτην θὰ ἠμποροῦσε ποτὲ νὰ γίνῃ Κούμβερλανδ; Ἦτο τὸ ἴδιον, ὡς νὰ ἐζήτει νὰ γράψῃ μίαν Ἰλιάδα ἢ μίαν Ἀντιγόνην διὰ τῆς μελέτης τῶν αἰσθητικῶν κανόνων. Καὶ ἔμεινεν οὕτως ἐπὶ πολὺ ἀκόμη ἀγρυπνος καὶ μελαγχολικός. Τὸ πρόβλημα δὲν ἐλύετο τόσον εὔκολα . . .

Καὶ τὸ λευκὸν φῶς τῆς πρωΐας εἰσήρχετο ἤδη ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἤρχισε νὰ ὠχριᾷ ἡ λάμπα, ἡ ὁποία ἐφώτιζε τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ Κίμωνος. Τότε ἐπὶ τοῦ προ-

σώπου του ἐζωγραφήθη ἐν μειδίαμα ἐλαφρόν, ἀδιόρατον. Κάτι ἐσκέφθη βεβαίως, κάτι συνέλαβε, κάτι εὗρεν. Ἂν δὲν ἦτο ἡ λύσις, ἦτο ὅμως ὁδὸς ἀσφαλὴς πρὸς τὴν λύσιν. Ἐνεθυμήθη αἴφνης τὴν ἔμπνευσιν καὶ ἐζήτησε νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῆς. Κάπου λέγει καὶ ὁ Πωλλὰν ὅτι αὐτὴ ἀντικαθιστᾷ ἐπιτυχῶς τὸν ὑπολογισμόν, προπάντων ὅπου δὲν ὑπάρχουσι τὰ στοιχεῖα νὰ γίνῃ οὗτος ἀκριβής. Παράδειγμα τὸ σκάκι. Ἐφ' ὅσον δὲν εὑρέθη ἀκόμη ἡ μαθηματικὴ ἐξίσωσις ἡ λύουσα τὸ παιγνίδιον, ὁ ὑπολογισμὸς γίνεται μέχρι τινός, καὶ μόνον αἱ ὡραῖαι ἐκεῖναι ἐξ ἐμπνεύσεως κινήσεις ἀποφασίζουν τὴν παρτίδαν καὶ μεταξὺ τῶν ἐξοχωτέρων παικτῶν. Τὸ ἴδιον θὰ ἐφήρμοζεν εἰς τὴν νοομαντείαν ὁ Κίμων. Θὰ προσέβλεπε καὶ θὰ ἔψαυε τὸ ἄτομον καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτάκτου ἐκείνης προσηλώσεως, τῆς ἐξεγειρούσης τὸ ἀσυνείδητον, ἡ πρώτη λέξις, ἡ ὁποία θὰ ἐπαρουσιάζετο εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νοομάντεως, θὰ ἦτο, καὶ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἀναγκαίως, ἡ ζητουμένη. Πεῖρα μόνον καὶ ἐξάσκησις ἀπῃτεῖτο διὰ νὰ δοθῇ τοιαύτη ὤθησις καὶ δύναμις εἰς τὴν ἔμπνευσίν του. Καὶ ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἤρχετο εἰς εὐάρεστα ἀποτελέσματα, δὲν τῷ ἔμενε καμμία ἀμφιβολία. Εἴπομεν ὅτι ὁ Κίμων ἦτο θεοσοφιστής· εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι οἱ θεοσοφισταὶ θεωροῦσιν ὡς ἁπλᾶ καὶ εὐεξήγητα φαινόμενα θαύματα, πρὸ τῶν ὁποίων ἡ κουμβερλανδικὴ νοομαντεία θὰ ἦτο ἁπλοῦν παιγνίδιον.

Καὶ μὲ τὴν ἀτέρμονα σειρὰν τῶν συλλογισμῶν του, ὁ ἥλιος ἀνέτειλε χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ καὶ ἡ ἡμέρα ἐπροχώρησε. Δὲν ἦτο ἡ πρώτη φορὰ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Κίμωνος κατὰ τὴν ὁποίαν ἔμεινεν ὅλην τὴν νύκτα ἡ κλίνη του ἀνέπαφος. Αἴφνης τὸν ἐξήγειρεν ἐκ τῆς ὁδοῦ θόρυβος παιδίων. Ὁ Κίμων ἠγέρθη καὶ ἐπλησίασε τὸ παράθυρον. Μπᾶ! τί ὥρα ἦτο; . . . Ἦσαν μαθηταὶ τοῦ ἀπέναντι δημοτικοῦ, ἐνωρὶς ἐλθόντες καὶ περιμένοντες νὰνοίξῃ τὸ σχολεῖόν των. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔπαιζον ἐν παιγνίδιον, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἐκίνει πολὺ τὴν εὐθυμίαν των. Ἐν ἀπὸ τὰ παιδία ἔκαμνε τὸν Κούμβερλανδ. Εἶχε δεμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς μ' ἓν λερωμένον μανδήλιον καὶ τὰς χεῖρας προτεταμένας· ἐπροχώρει δὲ παραπαΐον νὰ εὕρῃ δῆθεν τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον εἶχον κρύψει κάπου οἱ συμμαθηταί του, ξεκαρδισμένοι ἀπὸ τὰ γέλια.

Ἐγέλασε καὶ ὁ Κίμων, ἀλλὰ δὲν ἔκαμε καμμίαν σύγκρισιν.

*

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας προσεκαλοῦντο εἰς τὸ σπουδαστήριον ἑνὸς φίλου, τοῦ ἰατροῦ Πέτρου Κοσμοπούλου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μουσῶν, διὰ νὰ θαυμάσουν τὴν νοομαντικὴν δεινότητα τοῦ Κίμωνος Σωτηρίου, τοῦ ἐπιλεγομένου Ἀρχιμήδους. Εἶχεν ἤδη θρυληθῇ ἐν τῷ κύκλῳ ἡ νέα του ἐφεύρεσις καὶ εἶχον μεγάλην περιέργειαν νὰ τὴν γνωρίσουν. Τίς οἶδεν, ἔλεγαν, ἴσως αὐτὴν τὴν φορὰν ποῦ δὲν ἐχρειάζοντο παράδες, κάτι νὰ ἔγεινεν. Ἀπεφάσισε δὲ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν περιέργειαν των αὐτὴν ὁ Κίμων, ἐνθαρρυνθεὶς καὶ ἐνθουσιασθεὶς μάλιστα ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐπιτυχιῶν. Μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως, —πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν ἀμέσως—ὅτι αἱ πρῶται αὗται ἐπιτυχίαι ὠφείλοντο ἐξ ὁλοκλήρου εἰς ἕνα ἀστεῖον δημοσιογράφον, φίλον τοῦ Κίμωνος, τὸν πρῶτον εἰς τὸν ὁποῖον ἀνεκοίνωσε τὰς νοομαντικάς του μεθόδους διὰ νὰ πειραματισθῇ. Ὁ δημοσιογράφος ἐθεώρησε τὸ πρᾶγμα πολὺ παράδοξον, δὲν ἐδυσκολεύθη δὲ νὰ βάλῃ μὲ τὸν νοῦν του μίαν λέξιν, χάριν δοκιμῆς, περίεργος νὰ ἴδῃ κατὰ πόσον θὰ τὴν ἐμάντευεν ὁ Κίμων. Ἀλλ' ὁ Κίμων μὲ ὅλην τὴν ἔνταση τῆς ἐμπνεύσεώς του καὶ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ ἀσυνειδήτου, ἀπέτυχεν οἰκτρῶς καὶ ὁ δημοσιογράφος ἐγέλασε. Τὸ πείραμα οὐχ ἧττον ἐπανελήφθη ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποτυχία. . . Αὐτὴν ὅμως τὴν φορὰν ὁ δημοσιογράφος δὲν ἐγέλασε, συλλαβὼν τὸ σχέδιόν του καὶ ἐπιφυλαχθεὶς νὰ γελάσῃ περισσότερον κατόπιν εἰς βάρος τοῦ νοομάντεως. Προσεποιήθη ἔκπληξιν καὶ ἠγέρθη.

— Διάβολε, πῶς τὸ ἡῦρες! ἀνέκραξεν. Ναί, ναί, τὴν λέξιν ἁ μ α ρ τί α εἶχα βάλει. Ἄ, μὰ ἐσὺ εἶσαι τρομερός!

Κατόπιν ἐμαντεύθη οὕτω καὶ ἄλλη λέξις καὶ κατόπιν ἄλλη. Μὴ ὑποπτευόμενος δόλον ὁ Κίμων ἦτο ἐνθουσιασμένος, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον αὐτοῦ ὁ δημοσιογράφος, ὁ ὁποῖος τῇ συγκαταθέσει τοῦ νοομάντεως, διωργάνωσε τὴν συνάθροισιν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας οὗτος ἐπρόκειτο τὴν ἑσπέραν ἐκείνην νὰ δώσῃ δείγματα τῆς τέχνης του. Πρὸ τοῦ νοομάντεως ἐφρόντισε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοῦ ἰατροῦ ὁ δημοσιογράφος καὶ ἐκεῖ ἐκατήχησε δεόντως περὶ τοῦ πράγματος τοὺς φίλους, διὰ νὰ εἶνε ὅλοι σύμφωνοι.

— Καλὲ τί μοῦ λές, εἶπε κάποιος. Εἶνε λοιπὸν ψέμματα ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία; Καὶ ὅμως δὲν τὸ εἶχα δύσκολον διὰ τὸν Ἀρχιμήδην νὰ βρῇ τὸ κλειδὶ τῆς νοομαντείας.

— Καλὲ δὲ βαρυέσαι! αὐτὰ ὅλα εἶνε ἀγυρτείαις, ἀπήντησεν ὁ δημοσιογράφος. Καὶ ἂν τὰ πιστεύῃ ὁ Κίμων καὶ νομίζῃ ὅτι μὲ τὴν ἔμπνευσιν τάχα θὰ μπορέσῃ νὰ κάμῃ τῆς τσαρλατανιὲς τοῦ Κούμβερλανδ, φταῖμε μεῖς νὰ τὸν κορτιδέψουμε λιγάκι;

Οὕτω συνεφώνησαν ὅλοι ἐναντίον του νὰ τὸν γελοῦν ὅτι εὕρισκε τάχα τὴν λέξιν, τὴν ὁποίαν ἔδαζαν μὲ τὸν νοῦν των. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ὡρισμένην ὥραν ὁ Κίμων, πλήρης πεποιθήσεως, φορῶν ρεδιγκόταν. Ἐχαιρέτησε μὲ μεγάλην σοβαρότητα καὶ σταθεὶς ὄρθιος πρὸ τοῦ γραφείου τοῦ ἰατροῦ, ἔκαμε κατ' ἀρχὰς μίαν προφορικὴν ἀνάπτυξιν τῆς νοομαντικῆς του μεθόδου, ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ. Ἤθελεν, ὡς ἔλεγε, νὰποκλείσῃ πᾶσαν ἰδέαν δόλου καὶ συνεννοήσεως καὶ δι' αὐτὸ ἐμακρηγόρει. Καὶ ἦτο πράγματι ὁ λόγος του ἀριστούργημα πλοκῆς καὶ λογικῆς ἀλληλουχίας ἰδεῶν. Τόσον, ὥστε πολλοὶ ἤρχισαν νὰ δυσπιστῶσιν εἰς τοὺς λόγους τοῦ δημοσιογράφου καὶ νὰ περιμένωσιν ἀληθῆ θαύματα. Ἀλλ' ἡ πρακτική, ἡ ὁποία τόσον σπανίως ἔρχεται εἰς ἐπικουρίαν τῆς θεωρίας, τοὺς ἐξήγαγεν εὐθὺς ἀμέσως ἐκ τῆς πλάνης των. Ὅλοι κατὰ σειρὰν ἔβαλαν μὲ τὸν νοῦν των μίαν λέξιν, ἀλλὰ κανενὸς—ἐννοεῖται—δὲν τὴν ἡῦρεν ὁ Κίμων. Τοῦτο ὅμως δὲν ἠμπόδιζε τὴν προσποίησιν, ὡς εἶχαν συμφωνήσει, τὰ χειροκροτήματα, τὰ θαυμαστικὰ καὶ τὰ συγχαρητήρια. Ὁ Κίμων τὰ ἐδέχετο σοβαρός, κρύπτων ὅσον ἐδύνατο τὴν ἔξαλλον χαράν του, ἐν ᾧ ἡ σοβαρότης του αὕτη ἐπέτεινε τοὺς σιγηλοὺς καὶ κρυφίους γέλωτας τῆς ὁμηγύρεως. Τότε, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης τ υ χ ὸ ν παρεξηγήσεως, ὁ Κίμων ἐπρότεινε νὰ γράφεται ἡ μέλλουσα νὰ εὑρεθῇ λέξις. Ἡ πρότασις ἡ τόσον ἀθώως γενομένη, χάριν τῶν μὴ πειθομένων ἔτι, παρ' ὀλίγον νὰ χαλάσῃ τὸ παιγνίδιον, ἀλλ' εὑρέθη ἀμέσως τρόπος ἀπάτης. Ὁ προτείνων προσεποιεῖτο μόνον ὅτι ἔγραφε τὴν λέξιν ἐφ' ἑνὸς ἐπισκεπτηρίου, τὸ ὁποῖον ἀμέσως παρέδιδεν εἰς ἕνα ἄλλον. Ὁ ἄλλος ἵστατο εἰς μέρος, ἀφ' ὅπου δὲν τὸν ἔβλεπεν ὁ Κίμων· μόλις δ' ἐξεστόμιζε τὴν λέξιν, τὴν ὁποίαν τῷ ὑπηγόρευεν ἡ ἔμπνευσίς του, ἔσπευδε καὶ τὴν ἔγραφεν ἐκεῖνος ἐπὶ τοῦ ἐπισκεπτηρίου, τὸ ὁποῖον μετ' ἐκπλήξεως ἐπαρουσίαζεν εἰς τὴν χειροκροτοῦσαν ὁμήγυριν.

— Μάλιστα, κύριοι, ἔ ρ ω ς, ἰδού, εἶνε γραμμένο...

Διεσκέδασαν οὕτω μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Εἰς τὸ σπουδαστήριον τῆς ὁδοῦ Μουσῶν ἐδόθη μία τῶν πρωτοτυπωτέρων συνεδριάσεων θαυματοποιίας, ἐξ ὅσων εἶδεν ὁ κόσμος. Οἱ ὅροι ἀνεστράφησαν. Τὸ κοινὸν ἠπάτα καὶ ὁ θαυματοποιὸς ἠπατᾶτο. Ἀλλὰ μακρὰν τοῦ νὰ τὸ ὑποπτεύσῃ κἂν αὐτὸ ὁ Κίμων, ἔρυγε κατενθουσιασμένος καὶ βέβαιος περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς μεθόδου του. Ἐπιστρέψας εἰς τὸ δωμάτιόν του, συνέταξεν ἀμέσως γαλλιστὶ μακρὸν ὑπόμνημα περὶ νοομαντείας, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ πρώτου ταχυδρομείου ἔστειλεν εἰς Παρισίους, πρὸς τὸν γραμματέα τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Συνέλαβε δὲ ἀπὸ τῆς νυκτὸς ἐκείνης τὴν ἰδέαν—τὴν ὁποίαν δὲν εἶνε διόλου ἀπίθανον νὰ πραγματοποιήσῃ βραδύτερον—νὰ ὑπάγῃ ὁ ἴδιος εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ κάμῃ ἀνάπτυξιν τοῦ συστήματός του μετὰ πειραμάτων εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ σωματεῖα,—ποτὲ ὅμως, ἔλεγεν, εἰς Ἀνάκτορα ἢ εἰς Θέατρα χάριν χρηματολογίας, ὅπως ἄλλοι καταδιδάζοντες τὴν Ἐπιστήμην καὶ παρεξηγοῦντες τὸν προορισμόν της. . .

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΔΥΟ ΝΕΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΛΥΤΡΑ

Τὰ νεώτερα ἔργα, τὰ ὁποῖα ἡ γόησσα γραφὶς τοῦ κ. Λύτρα ἐφιλοτέχνησεν ἐσχάτως, εἶνε αἱ εἰκόνες τοῦ βασιλέως Ὄθωνος καὶ τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας. Ἀμφοτέρους τοὺς ἐκπτώτους ἐκείνους βασιλεῖς παρέστησεν ὁλοκλήρους ὁ ἐξοχώτατος τῶν παρ' ἡμῖν ζωγράφων εἰς φυσικὸν μέγεθος κατὰ παραγγελίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας, ὅπως ἀναρτηθῶσιν αἱ εἰκόνες αὐτῶν ἐν μιᾷ τοῦ Ἀρσακείου αἰθούσῃ. Πρώτην ἤδη φορὰν ἐξετέλεσεν ὁ κ. Λύτρας πίνακας τόσῳ μεγάλων διαστάσεων, διότι ἔχουσιν ἀμφότεροι τριῶν περίπου μέτρων ὕψος καὶ ἀνάλογον πλάτος.

Καὶ ὁ μὲν ἀείμνηστος ἐκεῖνος βασιλεὺς φέρων τὴν ἑλληνικὴν περιβολήν, μεθ' ἧς εἶχε συμβιώσῃ καὶ συνταφῇ, παρίσταται ὄρθιος ἐν μέσῳ τῶν συντετριμμένων λειψάνων τῶν Προπυλαίων, ἅτινα πληροῦσι τὸ ἐμβαδὸν τοῦ πίνακος καὶ ἀποτελοῦσι τὴν σκηνογραφίαν αὐτοῦ. Ὁ ἤρεμος τόνος τῆς παλλεύκου αὐτοῦ φουστανέλλας, ἧς αἱ πτυχαὶ διανέμονται μετὰ τῆς προσηκούσης φειδοῦς, ἀποτελεῖ μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ πίνακος μερῶν τερπνὴν ἁρμονίαν, καθιστῶσαν καταφανεστέραν ἔτι τὴν τὸ ὠχρὸν πρόσωπον τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου ἀνακτος καταυγάζουσαν ἀγαθότητα. Κλάδος φοίνικος ἐριμμένος ἐπὶ τῆς βαθμίδος τῶν Προπυλαίων καὶ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως φαιδρύνει τὴν ὅλην σκηνὴν διὰ τοῦ χλωροῦ χρώματός του.

Ἡ εἰκὼν τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας, οὖσα τὸ ἀντίρροπον τῆς τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, ἐξετελέσθη εἰς τοὺς αὐτοὺς τόνους. Τὸ ὑψηλὸν τῆς βασιλίσσης ἐκείνης φρόνημα ἐκδηλοῦται εἴς τε τὸ πρόσωπον καὶ τὴν ἡγεμονικὴν αὐτῆς στάσιν. Ἡ νεάζουσα εἰσέτι γυνὴ φαίνεται ὡς νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, τὸ δὲ ἐξῦ αὐτῆς βλέμμα ἀνακαλεῖ ζωηρῶς εἰς τὸν θεατὴν τὴν τὰ πάντα ἐπισκοποῦσαν βασίλισσαν.

Ὁ κ. Λύτρας παρέστησε καὶ ταύτην ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀκροπόλεως ἐδάφους, ἀλλ' ἤδη συμφώνως πρὸς τὴν γυναικεῖαν καλλονήν, ὑπὸ τὴν πολυτελῆ βόρειον στοὰν τοῦ κατακόσμου Ἐρεχθείου, οὗ ἡ καλλιτεχνικὴ θύρα μετὰ τῶν λεπτῶν αὐτῆς γραμμῶν ἀποτελεῖ εἶδος πλαισίου περὶ τὴν μορφὴν τῆς εἰκονιζομένης. Ὀρθία καὶ αὕτη καὶ πλουσίαν ἡμφιεσμένη περιβολήν, τὴν μὲν ἀριστερὰν ἐπακουμβᾷ ἐπὶ τῆς ὀσφύος, τὴν δὲ δεξιὰν ἐπερείδει ἐπὶ ἀρχιτεκτονικοῦ τεμαχίου καταπεσόντος ἀπὸ τοῦ ναοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐφαπλοῦται ἰσχρους χλανὶς ἣν ἡ βασιλὶς ἐκείνη ἔφερε συνήθως. Τὸ ἰῶδες χρῶμα τῆς χλανίδος, ἣν περιτερματίζει φαιὰ μαλλωτὴ παρυφή, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ἐρυθρὸν τοῦ ἐπιχαρίτως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς περιστροβουμένου φεσίου, οὗ ὁ κυανοῦς θύσανος καταπίπτει μέχρι τοῦ στήθους, δίδουσιν εἰς τὸν χρωματισμὸν τοῦ πίνακος ποικιλίαν καὶ προξενοῦσιν ἀντίθεσιν εὐάρεστον. Ἔτι δὲ μᾶλλον καθωραΐζει τὸ ὅλον ἔργον ἡ τὸν κορμὸν περισφίγγουσα πολυδαίδαλος ἐπωμίς, ἧς τὰ διάχρυσα ποικίλματα περιπλέγδην περιελισσόμενα διαγράφονται ἁρμονικώτατα ἐπὶ τοῦ κυανοῦ ὑφάσματος. Πολύπτυχος λευκὴ ἐσθῆς καλύπτει μέχρι τοδῶν τὸ εὔχαρι τῆς βασιλίσσης σῶμα, ἐπὶ δὲ τῶν πτυχῶν τῆς ὁλοσηρικῆς ἐκείνης ἐσθῆτος προσπίπτον τὸ φῶς παίζει μετὰ ἀληθείας ἐξαπατώσης τὸν ὀφθαλμόν. Ἐπίσης ταινία τις λευκὴ καὶ χνοώδης περιβάλλει τὸ ἡμιανεῳγμένον τῆς βασιλίσσης στῆθος, εἶνε δὲ καὶ αὕτη μετὰ τοσαύτης ἀληθείας ἀπεικασμένη, ὥστε βλέπων τις αὐτὴν αἰσθάνεται τὴν ἀπαλότητα τοῦ πτίλου. Τελευταῖον μία τοῦ οὐρανοῦ γωνία διαφαίνεται ἄνωθεν χάσματός τινος τοῦ τοίχου τοῦ κατερειπωμένου μνημείου, ἀλλ' ὁ οὐρανὸς οὗτος καλύπτεται ὁλόκληρος σχεδὸν ὑπὸ ἐλαφρῶν νεφιδρίων, τὰ ὁποῖα ἐὰν ἔλειπον θὰ ἐφαίνετο ἡ αἰθρία, ἡ ἀείποτε ἀρεστὴ εἰς τὸν ὀφθαλμόν.

Ἀμφότεροι οἱ πίνακες οὗτοι πλημμυροῦνται ὑπὸ τοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον διανέμεται ἀπανταχοῦ μετὰ τῆς προσηκούσης ἀναλογίας· ἐνίοτε δὲ εἴς τινα γωνίαν ἀκτὶς φωτεινοτέρα ἐξ ἀπροόπτου εἰσδύουσα, καὶ ἄκοντος σχεδὸν τοῦ τεχνίτου ἀποδιδράσκουσα τοῦ χρωστῆρός του, ὡς δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ ἐν τῇ εἰκόνι τῆς Ἀμαλίας, ἐξαίρει τὸ ὅλον τοῦ φωτισμοῦ καὶ γοητεύει τὸν θεατήν. Ἄλλως τε τὰ ἐρέβη τῆς σχολῆς τοῦ Βάνδυκ παρῆλθον ἤδη. Οἱ σημερινοὶ ἀρέσκονται εἰς τὸ φῶς, ἀφίνοντες τὰ σκότη εἰς μόνας τὰς νυκτερινὰς σκηνάς.

Τὰ καθέκαστα τῶν δύο τούτων πινάκων εἰργάσθη ὁ κ. Λύτρας μετὰ τῆς περὶ τὴν τέχνην χαρακτηριζούσης αὐτὸν εὐσυνειδησίας. Τίποτε δὲν παραμελεῖ ὅπως τελειότερον καταστήσῃ τὸ ἔργον του, ἀείποτε δὲ ἐργάζεται λαμβάνων ὡς ὑπόδειγμα τὴν γενναιόδωρον εἰς συμβουλὰς φύσιν. Καὶ αὐτὰ τὰ πάρεργα ἐμελετήθησαν μετὰ ὀρθῆς κρίσεως καὶ ἐξετελέσθησαν μετ' ἐπιτυχίας σπανίας, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ παραβλάπτεται τὸ σύνολον· ἀπ' ἐναντίας καὶ ταῦτα συντελοῦσιν εἰς τὴν γενικὴν ἁρμονίαν καὶ ἐξαίρουσιν ἔτι μᾶλλον τὸ κύριον τοῦ πίνακος ὑποκείμενον. Ἡ ἀερώδης προοπτικὴ ἐτηρήθη μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, ὥστε τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα ἀποσπῶνται τοῦ πίνακος καὶ φαίνονται ἕτοιμα εἰς κίνησιν. Ἐνὶ λόγῳ τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ κ. Λύτρα φέρουσιν ἀληθῆ χαρακτῆρα, ἄνευ τοῦ ὁποίου οἱονδήποτε ἔργον οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν.

Δὲν ἐνθυμούμεθα τίς εἶπέ ποτε ὅτι ὁ ζωγράφος εἶνε ὁ πίθηκος τῆς φύσεως, καὶ ὅμως τὰ ἔργα δοκίμου ζωγράφου ἀρέσκουσιν εἰς ἡμᾶς ἐνίοτε πλειότερον παρὰ τὰ ἔργα τῆς φύσεως. Πολλάκις ζῶα δυσειδῆ, τὰ ὁποῖα θὰ ἐβλέπομεν μετ' ἀποστροφῆς ζῶντα καὶ κινούμενα, βλέποντες αὐτὰ γεγραμμένα ἐπὶ τῆς ὀθόνης αἰσθανόμεθα τέρψιν καὶ ἡδονήν. Ὑπάρχουσι γυναῖκες καταλαμβανόμεναι ὑπὸ ἀληθοῦς τρόμου εἰς μόνον τὸν ἀκίνδυνον ψόφον μικροσκοπικοῦ μυός, ἐνῷ βλέπουσαι τὸ ἀθῶον ζῶον ζωγραφημένον τέρπονται, καὶ ἐὰν ἔχωσιν ἱκανότητά τινα περὶ τὸ σχεδιάζειν, ἐπιχειροῦσι μάλιστα καὶ τὴν ἀπεικόνισιν αὐτοῦ. Ἴσως τοῦτο εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἄγαν ἀνθρωπίνης φιλαυτίας· ἴσως ἀρεσκόμεθα ὅτι ἡ προκειμένη γραφὴ εἶνε ἔργον ἑνὸς τῶν ὁμοίων ἡμῶν αὐτῶν, ὅτι ἐξῆλθεν ἀπὸ τῶν χειρῶν ἑνὸς τῶν ὁμοίων ἡμῶν· ἂν οὕτω πιστεύωμεν ἔχομεν ἄδικον, διότι καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δύναται ἡ τέχνη ν' ἀναπαραστήσῃ τελειότερον τὴν φύσιν, ἀφαιροῦσα ἀπ' αὐτῆς τὸ αἴσχρον καὶ

προσθέτουσα τὸ ἰδεῶδες, τὰ certa idea τοῦ Ραφαήλ, πάλιν ὁ τοῦτο κατορθώσας καλλιτέχνης εἶνε χρεώστης εἰς τὴν φύσιν, διότι ὑπ' αὐτῆς ἐδιδάχθη καὶ ὑπ' αὐτῆς ἐπλάσθη τοιοῦτος, ὅθεν εἰς μόνον αὐτὴν ἀνήκει ἅπασα ἡ τιμή.

Τὸ συμβούλιον τῆς ἑταιρίας ἀνέθεσε προσέτι τῷ κ. Λύτρᾳ νὰ γράψῃ καὶ τὰς εἰκόνας τοῦ βασιλέως Γεωργίου καὶ τῆς βασιλίσσης Ὄλγας, ὅπως τεθῶσι καὶ αὗται ἐν τῇ αὐτῇ μετὰ τῶν ἄλλων αἰθούσῃ. Οὕτω θὰ ἔχωμεν ἐν Ἑλλάδι τέσσαρας καλὰς προσωπογραφίας, κάλλιστα ὑποδείγματα εἰς τοὺς νέους ζωγράφους, τοὺς ἐπιδιώκοντας τὴν ἐπίδοσιν των εἰς τὴν ἀληθῆ τέχνην.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ἀνὰ τὸ Ἄστυ

Ἀτελείωτος καὶ ἀνυπόφορος καταντᾷ ἐπὶ τέλους αὐτὸς ὁ χειμών! Μετὰ τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς ἀνοίξεως καὶ τῆς ἐλπίδος, πάλιν νέφη, πάλιν ψῦχος, πάλιν βορρᾶς χιονοβόλος, πάλιν μελαγχολία καὶ νέκρωσις. Τὰ κύκλῳ βουνὰ ἐπιδεικνύουσι πάλιν χιονοσκεπεῖς κορυφὰς καὶ τὸ θέαμα, τὸ ἐγεῖρον τόσα αἰσθήματα κεκοιμημένα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ποιητῶν, ὑπενθυμίζει τὰς παγετώδεις ἐκείνας καὶ ἀνιαρὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος, τόσῳ πολλὰς φέτος, αἱ ὁποῖαι ὅσον βραχεῖαι εἶνε τόσον ἀτελεύτητοι φαίνονται. Καὶ τὸ κακὸν νὰ μὴ θέλῃ ἀκόμη νὰ τελειώσῃ, ἄ, διὰ τὸ κλίμα μας εἶνε πολύ, πάρα πολύ.

✢

Νεαρὰ γερμανίς, παιδαγωγὸς τοῦ υἱοῦ τοῦ Διαδόχου, ἄπελπις διὰ τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα τῇ παρενεβάλλοντο εἰς τὴν μετὰ τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς καρδίας της ἕνωσιν, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἐκρημνίσθη, κατασυντριβεῖσα καὶ ἐκπνεύσασα μετ' ὀλίγον. Τὸ τραγικὸν αὐτὸ τέλος μαθὼν καὶ ὁ ἐραστής, νεαρὸς δόκιμος ἀνθυπίατρος, ηὐτοκτόνησε πυροβολήσας κατὰ τῆς καρδίας του.

✢

Ἀλλ' ἂν ἐκ τοῦ τραγικοῦ ἐπιθυμῆτε νὰ μεταπέσωμεν εἰς τὸ κωμικόν, ἔχομεν νὰ σας διηγηθῶμεν τὴν ἱστορίαν μιᾶς μονομαχίας.

Εἰς τὸ ποιητικὸν Γαλάτσι δύο φοιτηταὶ μετέβησαν νὰ λύσωσι τὰς διαφοράς των διὰ τῶν ὅπλων. Μάρτυρες παρίσταντο δύο συμφοιτηταί των καὶ εἷς διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς μὲ τὰ χειρουργικά του ἐργαλεῖα, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον. Ἀφ' οὗ, μετὰ μεγάλην συζήτησιν, ὡρίσθη ἡ θέσις τῶν ἀντιπάλων, ἔπαιξαν κορῶνα ἢ γράμματα, διὰ νὰ ἴδουν ποιὸς θὰ πυροβολήσῃ πρῶτος. Καὶ ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ηὐνόησεν ἡ τύχη ἐπυροβόλησε πρῶτος καὶ ἅμα τῇ ἐκπυροσκροτήσει ὁ ἀντίπαλός του ἐξηπλώθη χαμαὶ λιπόθυμος. Τότε ὁ παριστάμενος διδάκτωρ ἐξήγαγε τὰ ἐργαλεῖά του, ἕνα διαβήτην γεωμετρικόν, ἕνα γνώμονα καὶ ἓν ὑποδεκάμετρον καὶ ἔσπευσε νὰ ἐξετάσῃ τὸν λιπόθυμον, ὁ ὁποῖος ἐπανελθὼν εἰς τὰς αἰσθήσεις του καὶ βεβαιωθεὶς ὅτι δὲν ἦτο πληγωμένος ὑπεχρεώθη καὶ αὐτὸς νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου. Ἡ βολὴ ἐρρίφθη ἄνευ ἀποτελέσματος, οὐχ ἧττον καὶ ὁ ἄλλος ἐλιποθύμησε καὶ ἡ σκηνὴ ἐπανελήφθη ὁμοία. Τότε οἱ μάρτυρες μετὰ τοῦ ἰατροῦ μόλις συνέχοντες τοὺς γέλωτας, ἠνάγκασαν τοὺς ἱππότας νὰ δώσωσι τὰς χεῖρας καὶ νὰ καταβάλωσι τὰ ἔξοδα τοῦ ἐπακολουθήσαντος δείπνου, εἰς ἀμοιβὴν τοῦ ἰατροῦ, ὁ ὁποῖος ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ τῆς λιποθυμίας.

Εἶνε περιττὸν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν μονομάχων τὰ πυρὰ ἦσαν ἄσφαιρα.

✢

Ὁ Παῦλος Βουρζέ, ἐξακολουθεῖ νὰ μὴ δέχεται κανένα, ἀπολύτως κανένα. Καὶ ἡ ἐπιμονὴ αὕτη ἔγεινε τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας καὶ πολλοὶ οἱ ὁποῖοι δὲν ἐγνώριζαν τὸν Βουρζέ, τὸν ἔμαθαν ἀπὸ τὴν πρὸς τοὺς ρεπόρτερ διαγωγήν του. Μόνον μία εὐφυὴς κυρία, κατὰ τὸ Ἄστυ, κατώρθωσε νάτον ἴδῃ καὶ νὰ μείνῃ μετ' αὐτοῦ ὁλόκληρον ἀπόγευμα.

— Μὰ ποῦ, πῶς; τὴν ἠρώτησαν ἔκπληκτοι οἱ πρὸς οὓς διηγεῖτο τὴν εὐτυχίαν της.

— Χθές, εἰς τὸ σπίτι μου... ἐδιάβαζα τὴν Κοσμόπολιν, ἀπήντησεν ἡ κυρία.

✢

Ἔξωθεν ὑποδηματοποιείου καιομένου, ἐν μέσῳ τῶν ματαίων προσπαθειῶν τῶν πυροσβεστῶν νὰ το κατασβέσουν, ὁ ἀστυνόμος βλέπει ἄνθρωπον ὀλοφυρόμενον.

— Ποιὸς εἶσαι σὺ βρὲ ποῦ κλαῖς ἔτσι; τὸν ἐρωτᾷ.

— Ἄχ κύρ ἀστυνόμε μου, ἔσβυσα, πάω! Ἔκαμεν ὁ Θεὸς ποῦ ἔχω καὶ κάμποσο πρᾶγμα ἀκόμα στὸ τελωνεῖο. Εἰ δὲ μὴ τί θὰ γίνουμουν τώρα, ποῦ δὲν μποροῦμε νὰ σώσουμε τίποτε.

— Εἶσαι ὁ νοικοκύρης;

— Ὁ νοικοκύρης, ποῦ καλλίτερα νὰ μὴν ἤμουν!

Καὶ σπογγίζων τοὺς ὀφθαλμοὺς πλησιάζει, μήπως μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του δυνηθῇ νὰ σώσῃ τίποτε ἀπὸ τὸ πυροπολούμενον πρᾶγμα. Ἀλλὰ δὲν γεμίζει τὸ μάτι τοῦ κυρίου Ἀστυνόμου ὁ νοικοκύρης αὐτὸς καὶ τὸν σταματᾷ καὶ του κάμνει ἔρευναν. Ὑπὸ τὴν ὀσφύν του εὑρέθη τότε ὁλόκληρος ὁπλοθήκη καὶ ὑπὸ τὰ πλαστά του ἐκεῖνα δάκρυα διάσημος καὶ πονηρότατος λωποδύτης.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Α') Ἀνάγλυφον μετὰ Θρακικῶν ὀνομάτων.

Πρό τινων ἐτῶν μετεκομίσθη ἐκ Νευροκόπου εἰς Σέρρας καὶ φυλάσσεται νῦν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Κ. Καπέτη, ὑποπροξένου τῆς Ἀγγλίας, ἀνάγλυφον περιεργότατον λόγῳ καὶ τῆς παραστάσεως καὶ τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ὅμοιον πρὸς ὅσα Θρακικὰ μνημεῖα ἐξέδωκαν πρὸ πολλοῦ χρόνου ὁ Dumont καὶ ἄλλοι.

Ἐν τῷ βαθεῖ πλαισίῳ τῆς ἐκ μαρμάρου ὀγκώδους παραλληλεπιπέδου πλακός, ὅπερ κατὰ τὰς τέσσαρας πλευρὰς περιθέουσιν ἱκανῶς ἐξανέχουσαι ὦαι, φέρεται ἡ ἑξῆς σκηνή: ἐν τῷ μέσῳ ἐπὶ θρόνου καθηται ὁ πωγωνοφόρος *Πλούτων* οὗ τὴν κεφαλὴν περιβάλλει κύκλος, οἷον συνήθως ὁρῶμεν ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἁγίων τῆς Χριστιανικῆς τέχνης (nimbus)· ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ὁ Θεὸς τοῦ Ἅδου ἔχει τὸ σκῆπτρον, τὴν δὲ δεξιὰν στηρίζει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ παρὰ τὸν πόδα ἑστῶτος, κατὰ πρόσωπον εἰκονισμένου τρικαρήνου *Κερβέρου*. Ἀριστερόθεν τοῦ Πλούτωνος (δεξιᾷ τῷ ὁρῶντι) ἐπὶ θρόνου κάθηται ἡ *Περσεφόνη* («κυρίᾳ Ἥρᾳ» ἐν Θρακικαῖς ἐπιγραφαῖς) ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ ἔχουσα τὸ σκῆπτρον, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ κάτοπτρον. Δεξιόθεν τοῦ Πλούτωνος φέρονται ἀναγεγλυμμέναι δύο εἰκόνες, ἡ πρώτη (ἀριστερᾷ τῷ ὁρῶντι) ἑστῶτος πωγωνοφόρου *ἀνδρὸς* ἔχοντος ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ ῥάβδον ἐστηριγμένην ἐπὶ τῆς γῆς καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἀνέχοντος πρὸς τὰ ὄπισθεν τὸ ἱμάτιον· ἡ δὲ δευτέρα, μεταξὺ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοῦ Κερβέρου, τοῦ ἑστῶτος (ἀγενείου) *Ἑρμοῦ* φέροντος πέτασον καὶ πτερὰ ἐπὶ τῆς κεραλῆς· ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ὁ πομπὸς θεὸς στηρίζει τὸ κηρύκειον ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ ἔχει θύλακον(;) ὑπερκείμενον βωμοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἄνω προεκβεβλημένης ὦας πλησίον τῶν γωνιῶν φέρονται τὰ σημεῖα ✱ ὧν μεταξὺ (ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὦας) κεῖται ἡ ἐπιγραφή

ΚΥΡΙΩ ΠΛΟΥ

ΤΩΝΙ

«*κυρίῳ Πλούτωνι*». Μεταξὺ τοῦ σημείου τοῦ ἀριστερᾷ τῷ ὁρῶντι καὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγέγλυπται προτομὴ *γυναικὸς* (*Ἑκάτης*;) ἧς τὴν κεφαλὴν περιβάλλει κύκλος ἀκτινωτός· μεταξὺ δὲ τῆς ἐπιγραφῆς καὶ τοῦ ἑτέρου σημείου, τοῦ δεξιᾷ τῷ ὁρῶντι, προτομὴ *παιδὸς* ἐν λίκνῳ.

Ταῦτα περὶ τῆς παραστάσεως· ἐπὶ δὲ τῆς κάτω προεκβεβλημένης ὦας φέρεται ἡ ἐπιγραφὴ

«*Αὐρήλιος Μεστικένθος κὲ Αὐρηλία Γηπέπυρις Ἐξβένεος γυνὴ Μουκιανοῦ τοὺς θεοὺς ἀνέθηκαν*».

Πολλὰ τῶν ἐν Μακεδονικαῖς ἐπιγραφαῖς, ἐκδεδομέναις τε καὶ μή, φερομένων κυρίων ὀνομάτων εἶναι παραδοξότατα, ἰδίᾳ τοῦ βορείου καὶ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς χώρας, τινὰ αὐτῶν κοινὰ πρὸς τὴν Θρᾴκην, τινὰ δὲ μόνον Μακεδονικά. Τὸ ὄνομα «*Μεστικένθος*», ὅσον οἶδα, πρῶτον νῦν γινώσκεται· ὡς μοι ἀνακοινοῦται ὁ σοφὸς φίλος μου κ. Mordtmann, πρόξενος τῆς Γερμανίας ἐν Θεσσαλονίκῃ, γνωστὰ ἦσαν τὰ ὀνόματα «*Μέστος*» (καὶ «Μεστίς») καὶ «*Κένθος*», ἐξ ὧν καὶ σύγκειται τὸ «*Μεστικένθος*» (ὅμοια Λατινικὰ εἶναι τὰ «Aulucentius», «Biticentius», «Dicacentius», «Eptacentus», «Sudicentius» κ. ἄ.)· ἐπίσης τὸ «*Γηπαί(πέ)πυρις*», φερόμενον καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Ἡρακλείας καὶ ἐπὶ νομίσματος Ποντικοῦ· ἐπίσης τὸ Λατινικὸν «Esbenus», καθ' ὃ ἐπλάσθη τὸ τῆς ἐμῆς ἐπιγραφῆς «Ἔζβενις-Ἐζβένεος» (γεν.).

Περιεργότατα Μακεδονικὰ ὀνόματα ἐξέδωκα ἐξ ἐπιγραφῆς Σερρῶν τοῦ ἔτους 41 μετὰ Χριστὸν ἐν τῇ «Berliner philol. Wochenschrift», 1891 σελ. 770-771· μνημονεύω ἐνταῦθα τὸ «Τορκουπαίβης» ὅπως παράσχω ἀφορμὴν τοῖς εἰδήμοσι παρ' ἡμῖν πρὸς τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ.

Ἐν τῇ ἐφημερίδι «Κωνσταντινουπόλει», 1889 ἀρ. 267 ἐξέδωκα ἐπιγραφὴν Σερρῶν τοῦ ἔτους 64 μ. Χρ. ἐν ᾗ φέρεται γυναικὸς ὄνομα «Μωμωζλίτη»· θὰ ἡρμήνευον αὐτὸ ὡς ὂν σύνθετον ἐκ τοῦ «*Μωμὼ*» καὶ τοῦ «Ζηλίτη», ἀμφοτέρων γνωστῶν, ἂν μὴ ἦτο ἄλλοθεν γνωστὸν τὸ «Μωμόζισνις». Ἐγέλασα δέ, καὶ πιστεύω ὅτι καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες ταῦτα θὰ συγγελάσωσι, μαθὼν ὅτι λόγιοί τινες ἡρμήνευσαν τὸ ὄνομα ὡς Βουλγαρικὸν «Moma Zlata», «καλὴ κόρη»!

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 14ῃ Φεβρουαρίου 1893.

ΠΕΤΡΟΣ Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΥΡ. ΜΕΣΤΙΚΕΝΘΟΣ ΚΕ ΑΥΡ. ΓΗΠΕΠΥΡΙΣ ΕΖΒΕΝΕΟΣ
ΓΥΝΗ ΜΟΥΚΙΑΝΟΥ ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ ΑΝΕΘΗΚΑΝ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά.

Ἐν Πετρουπόλει ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Ἐσπέρου Οὐχτόμσκωφ ἐξεδόθη ὁ πρῶτος τόμος συγγράμματος περιγράφοντος λεπτομερῶς τὸ ταξείδιον τοῦ Τσαρεβιτς καὶ τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου. Τὸ ὅλον σύγγραμμα, τοῦ ὁποίου ὁ συγγραφεὺς παρηκολούθησεν ἐπὶ τούτῳ τὸν Τσαρεβιτς, θὰ ποτελῆται ἐκ 4 τόμων. ἐντὸς τοῦ ἔτους ἐκδοθησομένων. θὰ κοσμῆται δὲ καὶ ὑπὸ λαμπρῶν εἰκόνων τοῦ ἐπίσης συνοδεύσαντος τὸν Τσαρεβιτς Ῥώσσου ζωγράφου Καραζίν.

— Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου Νικόλαος, ὁ ὁποῖος εἶνε γνωστὸς καὶ ὡς δόκιμος ποιητής, ἐξέδωκεν ἐσχάτως ποίημα ὑπὸ τὸν τίτλον *Ὁ ποιητὴς καὶ ἡ Νεραΐδα*, ἐνθουσιώδη προσφώνησιν πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν καὶ Γερμανίαν Σλαύους, τῶν ὁποίων ἡ ἀπελευθέρωσις, κατὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους θέτει εἰς τὸ στόμα τῆς Νεραΐδας ὁ ποιητής. μόνον διὰ τῆς ἑνώσεως θὰ ἐπιτευχθῇ.

— Ἀξιοσημείωτος εἶνε ἡ ἐν Ζακύνθῳ ἀπό τινος ἐκδιδομένη πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐφημερὶς *Πατριώτης*. Συντάσσεται ὑπὸ ἀνδρὸς εὐμαθοῦς, παλαιοῦ καὶ εὐφυοῦς δημοσιογράφου, τοῦ κ. Ἀγγέλου Ν. Βερυκίου, ἔχει δὲ τοῦτο τὸ ἰδιαίτερον ὅτι γράφεται εἰς τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

Ἐπιστημονικά.

Ὁ ἐν Παρισίοις ὑπότροφος τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Μαλτέζος, ὑπέβαλε τελευταίως εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν σπουδαίαν καὶ περίεργον ἀνακάλυψίν του περὶ κατοπτρισμοῦ τῶν νεφῶν. Ὁ κ. Μαλτέζος, φοιτητὴς ἔτι ὢν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ

1887, πρὸς δυσμάς, ἐπὶ νεφῶν, ὄπισθεν τῶν ὁποίων ἔδυεν ὁ ἥλιος, παρετήρησε τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ ἐλαιῶνος. Ἐν τῇ προκειμένῃ ἀνακοινώσει του, δημοσιευθείσῃ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἀποδεικνύει ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς τὸν ἀντικατοπτρισμὸν (mirage) τῶν ἀερίων στρωμάτων, ὡς μέχρι τοῦδε ἐπίστευον διὰ τὰ σπάνια φαινόμενα τοῦ εἴδους τούτου, ἀλλ' εἰς τὴν κατοπτρικὴν ἀνταν̀ακλασιν (refléxion opéculaire) τῆς ἐπιφανείας τοῦ νέφους, τῆς ὁποίας ἡ ὕπαρξις δὲν ἦτο μέχρι τῆς σήμερον παραδεκτή. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ὁ κ. Μαλτέζος ἀποκαλεῖ κατοπτρισμὸν τῶν νεφῶν (catoptrisme). Ὁ γαλλικὸς ἐπιστημονικὸς τύπος λίαν εὐφήμως μνημονεύει τὴν νέαν ταύτην ἐργασίαν τοῦ Ἕλληνος ἐπιστήμονος.

Καλλιτεχνικά.

Διερχομένη ἐξ Ἀθηνῶν ἡ ἱσπανὶς Κλοτίλδη Θεροδᾶ, ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐσμεράλδα Θερβάντες διάσημος ἀρπίστρια, ἔδωκεν εἰς τὸν *Παρνασσὸν* ἐν συρροῇ κόσμου ἐκλεκτοῦ μίαν συναυλίαν, τὰς εἰσπράξεις τῆς ὁποίας διέθεσεν ὑπὲρ τοῦ Ὀφθαλμιατρείου.

Μουσικά

Ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν γερμανὸς καθηγητὴς Ροδόλφος Βέστφαλ, ὁ ἐπιφανέστατος τῶν συγχρόνων ἐρευνητῶν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ρυθμικῆς καὶ μουσικῆς, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ἐξέδωκε τὸν πρῶτον τόμον τοῦ περὶ τῆς ἑλληνικῆς μελοποιΐας καὶ ρυθμικῆς συγγράμματος Ἀριστοξένου τοῦ Ταραντίνου, ἀποτελούμενον ἐκ τῆς γερμανικῆς μεταφράσεως καὶ μακρῶν κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν σχολίων. Ἤδη τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ καθηγητοῦ Σάραν, ἐξεδόθη καὶ ὁ δεύτερος τόμος, περιέχων τὸ ἑλληνικὸν κείμενον, κριτικῶς ἐπεξειργασμένον καὶ μακρὰν εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἀριστοξένου.

ΕΡΩΤΙΚΗ ΠΑΝΟΥΡΓΙΑ

1

2

3

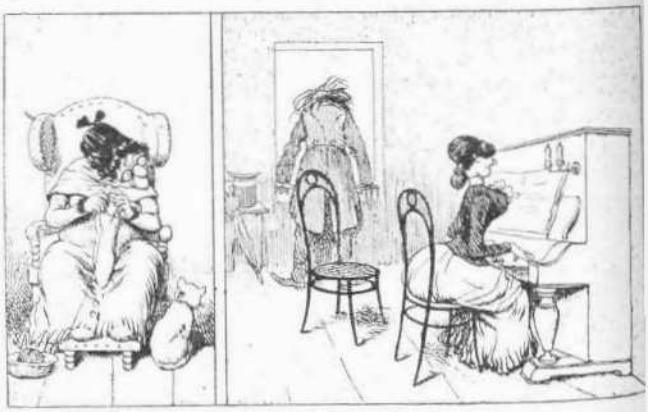

4

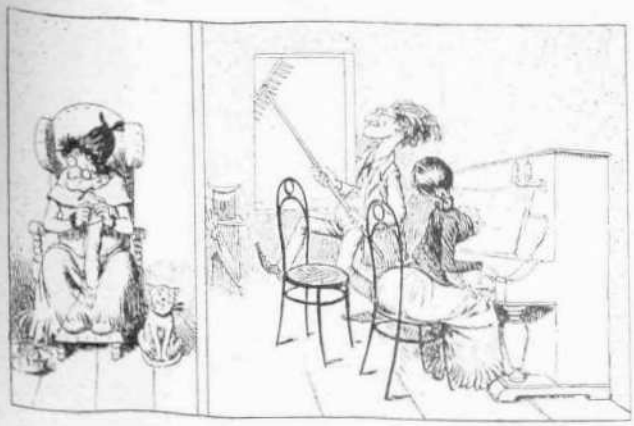

5

6